

คู่มือเกี่ยวกับการบูรณาการ
เพศสภาพเข้าสู่ภารกิจหลัก
และกิจกรรมของคณะ
กรรมการแม่ข่าย

แนวทางการพิจารณาการตอบสนองและ
ความยืดหยุ่นของเพศสภาพในกลุ่มแม่ข่ายตอนล่าง

คณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง (MRC) ได้รับทุนสนับสนุนจากประเทศสมาชิกและหุ้นส่วนการพัฒนา ได้แก่
ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป ฟินแลนด์ แพลนเดอर्स/เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น ลักเซมเบิร์ก
เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ และประเทศสหรัฐอเมริกา

คู่มือเกี่ยวกับการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่ภารกิจหลัก และกิจกรรมของคณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง

แนวทางการพิจารณาการตอบสนองและความยืดหยุ่นของเพศสภาพในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

ธันวาคม 2565

สงวนลิขสิทธิ์บางส่วน

สิ่งพิมพ์นี้เป็นผลงานของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC Secretariat) ซึ่งในการจัดทำได้มีความพยายามอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ดี คณะกรรมการแม่น้ำโขงไม่สามารถรับรองความถูกต้องของข้อมูลที่นำเสนอในสิ่งพิมพ์นี้ได้ ทั้งนี้ รวมถึง ขอบเขต สี การให้ชื่อ และข้อมูลอื่น ๆ ที่แสดงบนแผนที่ใด ๆ ในสิ่งพิมพ์นี้ไม่ได้หมายความถึงการตัดสินใจใด ๆ จากคณะกรรมการแม่น้ำโขงเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของดินแดนใด ๆ หรือการรับรอง หรือการยอมรับขอบเขตดังกล่าว

ไม่มีส่วนใดในสิ่งพิมพ์นี้ที่จะประกอบหรือถือเป็นการจำกัดหรือสละสิทธิ์ของเอกสิทธิ์และความคุ้มครองของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ซึ่งทั้งหมดนี้สงวนไว้โดยเฉพาะ

สิ่งพิมพ์นี้อาจอนุญาตให้ทำซ้ำทั้งหมดหรือบางส่วนและในรูปแบบใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาหรือไม่แสวงหาผลกำไรโดยไม่ต้องขออนุญาตเป็นพิเศษจากผู้ถือลิขสิทธิ์ โดยจะต้องอ้างอิงถึงคณะกรรมการแม่น้ำโขงว่าเป็นแหล่งที่มาและดำเนินการแจ้งให้คณะกรรมการแม่น้ำโขงรับทราบ ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง ขอขอบคุณหากได้รับสำเนาสิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่ใช้สิ่งพิมพ์นี้เป็นแหล่งข้อมูล สิ่งพิมพ์นี้ไม่สามารถใช้เพื่อการขายหรือเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง

ชื่อเรื่อง: คู่มือเกี่ยวกับการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่ภารกิจหลักและกิจกรรมของคณะกรรมการแม่น้ำโขง: แนวทางการดำเนินงานโดยพิจารณามิติเพศสภาพและความยืดหยุ่นสำหรับลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

Doi: <https://doi.org/10.52107/mrc.ajutqn>

คำหลัก: การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก /คู่มือเกี่ยวกับเพศสภาพ /คณะกรรมการแม่น้ำโขง/ลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

สำหรับจุดประสงค์ทางบรรณานุกรม สิ่งพิมพ์นี้อาจอ้างอิงเป็น: **คณะกรรมการแม่น้ำโขง. (2565). คู่มือเกี่ยวกับการนำมิติเพศสภาพเข้าสู่ภารกิจหลักและกิจกรรมของคณะกรรมการแม่น้ำโขง: แนวทางการดำเนินงานโดยพิจารณามิติเพศสภาพและความยืดหยุ่นสำหรับลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง. นครหลวงเวียงจันทน์: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขง. DOI:** <https://doi.org/10.52107/mrc.ajutqn>

สามารถดูข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงและผลิตภัณฑ์ดิจิทัลได้ที่ www.mrcmekong.org/publications

ติดต่อสอบถามเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และใบอนุญาต: Mekong River Commission

Documentation and Learning Centre

184, Fa Ngoum Road, Unit 18, Ban Sithane Neua, Sikhottabong District, Vientiane 01000, Lao PDR,

Telephone: +856-21 263 263 | E-mail: mrcs@mrcmekong.org | www.mrcmekong.org

อ้างอิง

คณะกรรมการแม่ข่าย. (2565). คู่มือเกี่ยวกับการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่ภารกิจหลักและกิจกรรมของคณะกรรมการแม่ข่าย: แนวทางการดำเนินงานโดยพิจารณาวิถีเพศสภาพและความยืดหยุ่นสำหรับแม่ข่ายตอนล่าง. นครหลวงเวียงจันทน์: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่าย. DOI: <https://doi.org/10.52107/mrc.ajutqn>

ผู้แต่ง

ผู้บริหารโครงการ

Mr Santi Barann ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายกลยุทธ์และหุ้นส่วน

ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่าย

Mr Sopheak Meas ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ

Ms Sandra Bode ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศสภาพและความเปราะบาง

คำนำ

เรามักจะพูดกันอยู่บ่อยๆ ว่า แม่น้ำโขง “เป็นของพวกเราทุกคน” ซึ่งหมายความว่า เราแต่ละคนควรรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบในการปกป้องแม่น้ำที่เป็นเส้นเลือดใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือเพศ

นอกจากนี้ยังมีความหมายอีกว่า ไม่เพียงแต่ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากการพัฒนาในแม่น้ำโขงเท่านั้น แต่จะไม่มีกลุ่มใดหรือชุมชนใดที่ควรได้รับความทุกข์ยากอย่างไม่เท่าเทียมกัน – ไม่ว่าสาเหตุจะมาจากการพัฒนาแบบเดียวกันหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ปรากฏในรูปแบบของภัยแล้งและอุทกภัยที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ก็ตาม

คณะกรรมการแม่น้ำโขงมีส่วนร่วมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนน้ำและรวมถึงประเด็นเรื่องความเท่าเทียมกัน ซึ่งเราเชื่อว่าทุกคนควรสามารถเข้าถึงทรัพยากรน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับที่เราเชื่อว่าทุกคนจำเป็นต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำได้อย่างเท่าเทียมกันเช่นกัน

เราได้ปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างยาวนานโดยที่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเพียงพอ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้หญิงในลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างจะสามารถเข้าถึงทรัพยากรน้ำและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน และหากปราศจากการพิจารณาเช่นนี้ นั่นไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะความไม่เท่าเทียม ความไม่ยุติธรรม หรือการกีดกันผู้หญิงเท่านั้น แต่ยังอาจนำไปสู่ความเปราะบางที่มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ ผู้หญิงและผู้ชายอาจประสบกับภัยพิบัติจากระดับความเปราะบางที่แตกต่างกัน ผู้หญิงอาจไม่ได้รับทราบเหตุการณ์จากระบบเตือนภัยล่วงหน้าได้ เนื่องจากตามขนบธรรมเนียมแล้วพวกเขาต้องอยู่บ้านเพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัว สิ่งเหล่านี้อาจลดความสามารถในการเตรียมการรับมือและเวลาในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ ซึ่งเพิ่มโอกาสที่พวกเขาจะได้รับอันตรายมากขึ้น

ในทางกลับกัน ความเท่าเทียมทางเพศทำได้มากกว่าการลดความเปราะบางเมื่อมีความท้าทายเกิดขึ้น เราหวังว่าจะหมายถึงความยืดหยุ่นที่มากขึ้นด้วย ประเด็นเหล่านี้ช่วยอธิบายแรงจูงใจของเราที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำสิ่งพิมพ์นี้: คู่มือฉบับแรกของคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขงว่าด้วยการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก

แน่นอนว่าคู่มือฉบับนี้ไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ผู้อ่านโดยทั่วไป แต่ถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางเทคนิคเป็นหลักสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขง เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกทั้งสี่ประเทศของเราและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แน่ใจว่ามิติทางเพศได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ องค์กรอื่น ๆ ที่ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานที่พิจารณามิติทางเพศสภาพมากขึ้นด้วยกลยุทธ์และโครงการต่างๆ ก็สามารถนำคู่มือฉบับนี้ไปใช้งานได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากคู่มือฉบับนี้ได้ให้คำแนะนำที่สำคัญด้านเพศสภาพซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาในการดำเนินงาน

ในภาพรวมนั้น เราตระหนักดีว่าความสนใจเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศกำลังเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากประเด็นนี้ได้กลายเป็นกระแสหลักไปแล้ว ทั้งนี้ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำและความเท่าเทียมทางเพศเป็นตัวแทนของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 17 จากเป้าหมายทั้ง 17 ข้อ และกระแสหลักเรื่องมิติทางเพศได้กลายเป็นนโยบายที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นสำหรับประเทศสมาชิกของเรา รวมทั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขงตระหนักถึงช่องว่างในด้านข้อมูลของเรา: ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เราไม่ได้รวบรวมข้อมูลที่ให้ความสำคัญต่อมิติทางเพศ และไม่ได้พิจารณาถึงการมีส่วนร่วมที่มีความหมายของเพศหญิงในการดำเนินการวางแผนกลยุทธ์หรือโครงการใหม่ ซึ่งเรากำลังดำเนินการแก้ไขในประเด็นเหล่านี้

การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักควรพิจารณาทั้งเพศชายและเพศหญิงและความเปราะบางเฉพาะเจาะจงต่อเพศ เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมของเรา เพื่อให้มาตรการใดๆ ของคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขงจะสามารถสนับสนุนให้ความช่วยเหลือโดยตรงต่อกลุ่มเป้าหมายหรือให้ประโยชน์แก่ทั้งสองเพศ

เมื่อเราเพิ่มความพยายามด้านความเสมอภาคเหล่านี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เราหวังว่าการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักจะไม่เพียงทำให้กลุ่มน้ำโขงเป็นภูมิภาคที่ครอบคลุมมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นภูมิภาคที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นด้วย

หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร
สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขง

CONTENTS

ความเป็นมา	1
เหตุการณ์สำคัญ (Milestone) ในการ บูรณาการเพศสภาพและความ เปราะบางเข้าสู่กระแสหลัก.....	5
วัตถุประสงค์ และ กลุ่มเป้าหมาย	9
คำศัพท์เกี่ยวกับเพศสภาพที่สำคัญ	13
หลักการในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่ กระแสหลักของคณะกรรมการแม่ข่าย	23
การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแส หลักของขั้นตอนในการสนับสนุนการ วางแผนและกระบวนการ	27
แนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้า สู่กระแสหลักในด้านข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบและการคาดการณ์	35
แนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้า สู่กระแสหลักในการมีส่วนร่วมและการ สื่อสาร	45
แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะ กรรมการแม่ข่ายในการบูรณาการเพศสภาพ เข้าสู่กระแสหลัก	51
เอกสารอ้างอิงและแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เป็นประโยชน์เพิ่ม เติม.....	59

คำย่อและตัวย่อ

ASEAN	Association of Southeast Asian Nations สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน
BDS	Basin Development Strategy ยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง
CSO	Civil society organization องค์กรภาคประชาสังคม
DAGAP	Data Acquisition and Generation Action Plan แผนปฏิบัติการด้านการครอบครองและการจัดทำข้อมูล
G&V	Gender and vulnerability เพศสภาพและความเปราะบาง
GAP	Gender Action Plan แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ
IUCN	International Union for Conservation of Nature องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ
LGBTIAQ+	Lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex and asexual กลุ่มหญิงรักหญิง กลุ่มชายรักชาย กลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง กลุ่มคนข้ามเพศ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่งโดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศและความรัก กลุ่มที่ไม่ฝักใฝ่ใจเรื่องเพศ
MRC	Mekong River Commission คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง
MRC-SP	Mekong River Commission Strategic Plan แผนกลยุทธ์ของคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง
NMC	National Mekong Committee คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา
UNISDR	United Nations Office for Disaster Risk Reduction สำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ
UNDP	United Nations Development Programme โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
WHO	World Health Organization องค์กรอนามัยโลก

ความเป็นมา

ในทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศในกลุ่มน้ำมีความก้าวหน้าที่สำคัญในด้านการพัฒนาสังคมและความเท่าเทียมทางเพศ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึงสุขภาพและการศึกษาที่ดีขึ้น ผู้หญิงทำงานด้านเทคนิคและอาชีพที่เป็นทางการมากขึ้น รวมถึงมีการนำนโยบายและกฎหมายระดับชาติมาใช้เพื่อจัดการกับการเลือกปฏิบัติในแง่มุมต่างๆ ซึ่งทั้งนี้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของชุมชนยึดหยุ่นและการลดความเปราะบางและความไม่เท่าเทียมกันอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันจำนวนมากที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจัง คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC) ตระหนักดีว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกลุ่มน้ำขึ้นอยู่กับความเสมอภาคทางสังคมและความยืดหยุ่นของประชากรในกลุ่มน้ำ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจตลอด

จนนโยบายและการดำเนินการที่กำหนดเป้าหมาย จะมีความจำเป็นในการจัดการกับความไม่เท่าเทียม งานวิเคราะห์ก่อนหน้านี้ของ MRC และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำซึ่งมักจะมีบทบาทที่แตกต่างกันโดยมีคุณค่าที่สำคัญเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของผู้หญิงยังไม่ค่อยมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรและการตัดสินใจ นอกจากนี้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับเพศสภาพและความเปราะบางในลุ่มน้ำได้บ่งชี้ว่า ผู้หญิงได้รับค่าจ้างต่ำกว่าผู้ชายในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำและมีอำนาจน้อยกว่ารวมถึงได้รับประโยชน์น้อยกว่าจากทรัพยากรที่พวกเขามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

มิติของความเปราะบาง ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การศึกษา ความพิการ ความสามารถทางภาษา การเข้าถึงเครื่องมือสื่อสาร อายุ ช่วงชีวิตที่แตกต่างกัน และอื่น ๆ ล้วนมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความยืดหยุ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำ ซึ่งต้องถูกนำมาพิจารณาในการออกแบบดำเนินการ และประเมินผลทุกกิจกรรมที่มุ่งสู่การพัฒนาลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามการรวบรวมข้อมูลที่มีการจำแนกยังคงเป็นเรื่องยากและข้อมูลที่มีอยู่มักไม่เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ทันทั่วถึงกับกระบวนการตัดสินใจและการจัดสรรงบประมาณ ด้วยเหตุนี้ประเด็นเรื่องช่องว่างของข้อมูลในหลายมิตินี้ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ดังนั้น แผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นเรื่องเพศสภาพ และความเปราะบาง (G&V) เพื่อพิจารณาความไม่เสมอภาคของอัตลักษณ์ทับซ้อน (intersectional) และมิติต่างๆ ของความเปราะบาง

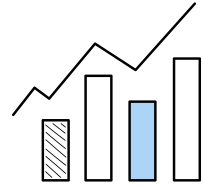

เหตุการณ์สำคัญ (MILESTONE) ในการ บูรณาการเพศสภาพ และความเปราะบาง เข้าสู่กระแสหลัก

คณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคในกลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นเวลากว่าสองทศวรรษที่องค์กรได้ทำงานเพื่อเพิ่มความเท่าเทียมและความเสมอภาคระหว่างประชากรในกลุ่มน้ำ โดยยอมรับว่าธรรมาภิบาลด้านน้ำที่ยั่งยืนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันของประชาชนที่พึ่งพาทรัพยากรแม่น้ำทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา คณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร แนวปฏิบัติ กลยุทธ์ และนโยบายอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับการทำงานและส่งเสริมความเสมอภาคของประชากรริมฝั่งแม่น้ำโขง เหตุการณ์สำคัญของความพยายามเหล่านี้ ได้แก่

- การพัฒนารากฐานที่แข็งแกร่งในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักภายใต้แผนกลยุทธ์และนโยบายขององค์กรในปี พ.ศ.2543
- การเสริมสร้างขีดความสามารถทางเทคนิคและระบบความรับผิดชอบในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในงานด้านเทคนิคของคณะกรรมการแม่น้ำโขง
- การติดตามตรวจสอบข้อมูลด้านเพศสภาพในระดับสถาบัน รวมถึงในการจัดการปรึกษาหารือและการประชุมของคณะกรรมการแม่น้ำโขง
- การบูรณาการมุมมองเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางในยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มแม่น้ำโขงและแผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง
- การอนุมัติแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ
- การพัฒนากิจกรรม การดำเนินงาน และงบประมาณสำหรับงานด้านเพศสภาพภายใต้แผนงานที่มีความต่อเนื่องข้ามปีขององค์กร
- การเตรียมงานจัดทำรายงานด้านเพศสภาพและความเปราะบาง (G&V) ด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ปี พ.ศ. 2564
- พัฒนาวិธีการเก็บข้อมูลที่มีการจำแนกด้านเพศสังคมและเศรษฐกิจที่มีความละเอียดมากขึ้นเพื่อการจัดทำรายงานสถานภาพลุ่มน้ำ (State of Basin Report :SOBR) ปี พ.ศ.2566

การพัฒนาฝีมือเกี่ยวกับการผลักดันให้เพศสภาพเป็นกระแสหลักในหน้าที่และกิจกรรมหลักของคณะกรรมการแม่น้ำโขง: แนวทางการดำเนินงานโดยพิจารณามิติเพศสภาพและมีความความยืดหยุ่นสำหรับลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง (ซึ่งจะเรียกว่า “คู่มือ” ในเอกสารฉบับนี้) เป็นกระบวนการล่าสุดที่คณะกรรมการแม่น้ำโขงได้ดำเนินการเพื่อผลักดันให้เป็นกระแสหลักในด้านเทคนิคการทำงานในบริษัทที่ใหญ่ขึ้นตามแนวทางที่ตอบสนองต่อเพศสภาพและความเปราะบาง (G&V)

ในกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มน้ำ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 นั้น ประเด็นเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้ประเด็นดังกล่าวถูกกล่าวถึงในทุกส่วนของเอกสาร นอกจากนี้เอกสารแผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงมุ่งหวังให้มีการปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลที่มีการจำแนกและมีการบูรณาการเรื่องความไม่เท่าเทียมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมกันสำหรับชุมชนริมฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของอาเซียนสำหรับชุมชนยืดหยุ่นและความเจริญรุ่งเรือง อีกทั้งยังสะท้อนถึงความสำคัญของเพศสภาพและความเปราะบางในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SGDs)

การขาดข้อมูลที่มีการจำแนก ได้รับการเน้นย้ำว่าเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของการดำเนินการที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากในการออกแบบมาตรการเฉพาะในระดับคณะกรรมการแม่น้ำโขงและประเทศสมาชิก จำเป็นต้องเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับสถานะ ความเสียหาย และจุดแข็งของกลุ่มประชากรต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถบูรณาการประเด็นด้านความเสมอภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมที่ยุติธรรมและเท่าเทียมกันสำหรับประชากรริมฝั่งแม่น้ำโขงแม่น้ำโขง

ประเด็นทางสังคมที่สำคัญและได้รับการพิจารณาอย่างมีนัยสำคัญในเอกสารยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินและประเด็นเพศสภาพและความเปราะบาง (G&V) และความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงและโอกาสเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เช่น การเข้าถึงน้ำสะอาด และความไม่เท่าเทียมในการทำงานทั้งงานที่ได้รับค่าจ้างและงานไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งประเด็นเหล่านี้ส่งผลให้แผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงรวมถึงมาตรการที่มุ่งเน้นด้านเพศสภาพและความเปราะบาง (เช่น การวิเคราะห์เพศสภาพและความเปราะบางในแง่มุมของทรัพยากรน้ำ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานในลุ่มน้ำ) และมาตรการที่ให้ความสำคัญเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลเพศสภาพ (เช่น ความพยายามในการการบูรณาการประเด็นเรื่องความเปราะบางเข้าสู่การวางแผนความร่วมมือและการวางแผนเชิงพื้นที่) แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP) ได้รับการพัฒนาเป็นเอกสารประกอบของแผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ซึ่งปรากฏในภาคผนวกของแผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงฉบับปัจจุบัน และการติดตามกิจกรรมด้านเพศสภาพเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปี

วัตถุประสงค์ และ กลุ่มเป้าหมาย

คู่มือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้คณะกรรมการแม่ข่ายสามารถบูรณาการมุมมองด้านเพศสภาพเข้ากับงานทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การพัฒนา ปรับปรุง และประยุกต์ใช้เครื่องมือเชิงกลยุทธ์ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางเชิงบรรทัดฐาน การศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร เพื่อการออกแบบและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยมีเป้าหมายคือการเสริมสร้างความสามารถของคณะกรรมการแม่ข่ายในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และสร้างการมีส่วนร่วมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเพศสภาพอย่างครอบคลุม เพื่อให้ประชากรในกลุ่มน้ำใจสามารถมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุดคือการพัฒนาที่ยั่งยืนและเท่าเทียม

กลุ่มเป้าหมายและผู้ใช้งานหลักของคู่มือนี้ คือเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายและเจ้าหน้าที่จากประเทศสมาชิกหลักทั้งสี่ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่ต้องการคำแนะนำสำหรับการบูรณาการ

เพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่กระแสหลักในงานประจำ นอกจากนี้ ผู้นำองค์กรของคณะกรรมการแม่ข่ายอาจใช้คู่มือนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์สำหรับความต้องการเพิ่มเติมเพื่อผลักดันให้ประเด็นเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางเป็นกระแสหลักในการดำเนินงาน และเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นแนวทางและการดำเนินการที่ตอบสนองที่เป็นเอกภาพไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านธรรมาภิบาลน้ำนอกเหนือจากคณะกรรมการแม่ข่ายอาจสังเกตเห็นประโยชน์จากคู่มือนี้ในการช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานสำหรับการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่กระแสหลักในขอบเขตด้านเทคนิคต่างๆ ของธรรมาภิบาลน้ำ โดยปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ของตนเอง

คู่มือนี้ประกอบด้วย:

- อภิธานศัพท์ด้านเพศสภาพที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการแม่ข่าย
- หลักการในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก
- หลักการในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในการวางแผนและกระบวนการ เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนแม่ข่ายและแนวปฏิบัติทางเทคนิค
- แนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในด้านข้อมูล การติดตามประเมินผลและการคาดการณ์
- แนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน
- แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการแม่ข่ายในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก
- ข้อมูลอ้างอิงที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมและแหล่งที่มาของข้อมูลอ้างอิง

คู่มือนี้เป็นเอกสารสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้การบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่กิจกรรมหลักของคณะกรรมการแม่ข่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการติดตามและประเมินผลจากการใช้งานคู่มือนี้จึงไม่ควรถูกพิจารณาแยกออกจากการดำเนินการอื่นๆ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่ข่ายและประเทศภาคีสมาชิกควรพิจารณาคู่มือนี้เป็นเอกสารที่สามารถปรับปรุงได้ระหว่างการนำไปใช้

คำศัพท์เกี่ยวกับเพศสภาพ ที่สำคัญ

เพศสภาพและความเปราะบางในบริบทของ คณะกรรมการแม่ข่าย

ประเทศไทยสมาชิกในกลุ่มน้ำมีความก้าวหน้าอย่างมากในทศวรรษที่ผ่านมาในด้านการพัฒนาสังคมและความเท่าเทียมทางเพศ การเข้าถึงสุขภาพและการศึกษาที่ดีขึ้น จำนวนผู้หญิงที่ประกอบอาชีพด้านเทคนิคและวิชาชีพทางการมากขึ้น รวมถึงนโยบายและกฎหมายระดับชาติถูกนำมาใช้เพื่อต่อสู้กับการเลือกปฏิบัติในแง่มุมต่างๆ นอกจากนี้ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของชุมชนอยู่กันแบบยืดหยุ่นและการลดความเปราะบางและความไม่เท่าเทียมกันอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม ช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันยังคงมีให้เห็นอยู่มากซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจังโดยเร่งด่วน ยุทธศาสตร์การพัฒนาแม่ข่ายตระหนักดีว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนในกลุ่มน้ำนั้นขึ้นอยู่กับความเสมอภาคทางสังคมและความยืดหยุ่นของประชากรในกลุ่มน้ำ และการพัฒนาเศรษฐกิจตลอดจนนโยบายที่มีการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินการซึ่งมีความจำเป็นเพื่อจัดการกับความไม่เท่าเทียม

ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนแม่น้ำโขงจึงนำแนวทางด้านเพศสภาพและความเปราะบางมาใช้เพื่อพิจารณาความไม่เสมอภาคจากอัตลักษณ์ทับซ้อนและมิติต่างๆ ของความเปราะบาง

บทเรียนที่ได้รับจากงานวิเคราะห์ก่อนหน้าของคณะกรรมการการแม่น้ำโขงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ บ่งชี้ว่าทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรน้ำ ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีบทบาทที่แตกต่างกันและมีคุณค่าที่สำคัญเท่าเทียมกัน แต่ผู้หญิงก็ยังคงมีบทบาทน้อยกว่าทั้งในด้านการจัดการทรัพยากรและการตัดสินใจ

มิติของความเปราะบาง ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การศึกษา ความพิการ ความสามารถทางภาษา การเข้าถึงเครื่องมือสื่อสาร อายุ ช่วงชีวิตที่แตกต่างกัน และปัจจัยอื่น ๆ ล้วนมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความยืดหยุ่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำ ซึ่งต้องถูกนำมาพิจารณาในการออกแบบ ดำเนินการ และประเมินผลทุกกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาลุ่มน้ำอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การรวบรวมข้อมูลที่มีการจำแนกยังคงเป็นเรื่องยาก และข้อมูลที่มีอยู่มักไม่มีการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ทันท่วงทีกับกระบวนการตัดสินใจและการจัดสรรงบประมาณ ด้วยเหตุนี้ประเด็นเรื่องช่องว่างของข้อมูลในหลายมิตินี้จึงได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

คำจำกัดความซึ่งคณะกรรมการการแม่น้ำโขงใช้เพื่อการส่งเสริมการดำเนินงานด้านเพศสภาพและความเปราะบาง มีดังนี้

เพศสภาพ (Gender)

จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO) เพศสภาพ หมายถึงบทบาท พฤติกรรม กิจกรรม คุณลักษณะ และโอกาสที่สังคมเห็นว่าเหมาะสมสำหรับเด็กหญิงและเด็กชาย หญิงและชาย โดยเพศสภาพมีปฏิสัมพันธ์กับประเภทของทวีปของเพศทางชีววิทยาแต่มีความหมายที่แตกต่างออกไป¹ ความเข้าใจเรื่องเพศสภาพเช่นนี้จึงถูกสร้างขึ้นในสังคม โดยเพศสภาพเป็นที่เข้าใจมากขึ้นว่าไม่ใช่แค่เพศชายหรือเพศหญิง แต่มีความหลากหลายมากกว่านั้น มีผู้คนจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ระบุตนเองว่าอยู่ตรงไหนสักแห่งบนแถบของความต่อเนื่องระหว่างชายและหญิง หรือไม่ฝักใฝ่เรื่องเพศ (ไม่ใช่ทั้งชายและหญิง) สิ่งเหล่านี้เรียกว่า อัตลักษณ์ทางเพศ.²

1 ดู WHO (2020).

2 ดู, ตัวอย่างเช่น, คำจำกัดความโดย the Office for National Statistics (ONS) of UK Government (2019).

เพศ (Sex)

หมายถึงลักษณะทางชีววิทยาของแต่ละบุคคลตามที่กำหนดโดยกายวิภาคศาสตร์ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงและถูกกำหนดตั้งแต่แรกเกิด ทั้งนี้แม้ว่าความหลากหลายทางชีววิทยาที่แท้จริงจะไม่ใช่แบบทวิภาค (ชายหรือหญิง) ก็ตาม³

ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender equality)

หมายถึงการปราศจากการเลือกปฏิบัติตามเพศของบุคคลในแง่ของการเข้าถึงโอกาส การจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ หรือการเข้าถึงบริการ⁴ ความเท่าเทียมทางเพศเกิดขึ้นเมื่อคนทุกเพศมีสิทธิ ความรับผิดชอบ และโอกาสที่เท่าเทียมกัน ทุกคนล้วนได้รับผลกระทบจากความไม่เท่าเทียมทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง ผู้ชาย คนข้ามเพศและคนที่มีความหลากหลายทางเพศ เด็ก และครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนทุกวัยและภูมิภาค

ความเท่าเทียมทางเพศเป็นสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับประโยชน์⁵

ความเท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender equity)

หมายถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในการแบ่งผลประโยชน์และความรับผิดชอบระหว่างเพศที่ต่างกัน แนวคิดนี้ตระหนักว่าผู้คนที่มีความต้องการและอำนาจที่ต่างกัน และความแตกต่างเหล่านี้ควรได้รับการระบุและแก้ไขความไม่สมดุลระหว่างกัน⁶ ทั้งนี้จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และมาตรการต่างๆ และเพื่อชดเชยความเสียเปรียบอันเนื่องมาจากประวัติศาสตร์และสังคมของผู้หญิงซึ่งเป็นสิ่งขัดขวางไม่ให้คุณหญิงสามารถมีบทบาทได้เท่าเทียมกันกับผู้ชายในสิ่งแวดล้อมเดียวกันทั้งสิ้น ความเสมอภาคนำไปสู่ความเท่าเทียมกัน⁷

---

3 ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ, อ้างอิง Gender Spectrum (2019).

4 ดู WHO Europe (2020).

5 โดยพิจารณาจากคำจำกัดความและตัวอย่างว่าความไม่เท่าเทียมกันทางเพศส่งผลกระทบต่อทุกคนอย่างไร และความเท่าเทียมกันเป็นประโยชน์ต่อทุกคนอย่างไรดู State Government of Victoria (SGV, 2019).

6 ดู WHO Europe (2020) สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

7 ดู UNFPA (2005).

การบูรณาการเพศ
สภาพเข้าสู่กระแส
หลัก (Gender
mainstreaming)
MAINSTREAMING

การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก เป็นทั้งกระบวนการทางเทคนิคและการเมืองที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรและวิถีคิด เช่นเดียวกับเป้าหมาย โครงสร้าง และการจัดสรรทรัพยากร นอกจากนี้ยังนำมาซึ่งการประเมินผลกระทบสำหรับเพศหญิงและเพศชายในการดำเนินการตามแผนการใดๆ รวมถึงกฎหมาย นโยบายหรือโครงการในทุกด้านและทุกระดับ นอกจากนี้ยังเป็นกลยุทธ์ในการบูรณาการข้อกังวลและประสบการณ์ของเพศหญิงและเพศชายในมิติที่สำคัญต่างๆ เพื่อสนับสนุนการออกแบบ การนำไปใช้ การติดตามและประเมินผลของนโยบายและโครงการในทุกด้านรวมถึงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงไม่คงอยู่ตลอดไป โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการบรรลุความเท่าเทียมทางเพศ

การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักต้องการการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ ภายในสถาบัน เช่น ในการกำหนดทิศทาง การกำหนดนโยบาย การวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผล โดยเครื่องมือการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักรวมถึง แนวทางปฏิบัติด้านการจัดหาเจ้าหน้าที่ใหม่และการจัดทำงานงบประมาณแนวใหม่ โครงการฝึกอบรม ระเบียบปฏิบัติด้านนโยบาย และแนวปฏิบัติ⁸

การบูรณาการเพศ
สภาพเข้าสู่กระแส
หลัก (Gender
mainstreaming)
MAINSTREAMING

หมายเหตุ: คำจำกัดความทั่วไปของการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักกล่าวถึงเพศสภาพในลักษณะทวิภาค (ชาย-หญิง) อย่างไรก็ตาม ใน การประเมินและออกแบบมาตรการต่างๆ นั้น ความเข้าใจเรื่องเพศควรกว้างขึ้นตามคำจำกัดความก่อนหน้านี้นี้ เช่น กลุ่มหญิงรักหญิง กลุ่มชายรักชาย กลุ่มที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง กลุ่มคนข้ามเพศ กลุ่มคนที่พึงพอใจต่อเพศใดเพศหนึ่งโดยไม่ได้จำกัดในเรื่องเพศและความรัก กลุ่มที่ไม่ฝักใฝ่เรื่องเพศ (กลุ่ม LGBTIAQ+) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับเพศสภาพและการเลือกปฏิบัติต่ออัตลักษณ์ทับซ้อน (ดูด้านล่าง)

**การเลือกปฏิบัติต่อ
อัตลักษณ์ทับซ้อน
(Intersectional
discrimination)**

การเลือกปฏิบัติต่ออัตลักษณ์ทับซ้อน มีสาเหตุมาจากภูมิหลัง หรือ ลักษณะเฉพาะ/อัตลักษณ์ ของบุคคลซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และไม่สามารถแยกจากกันได้⁹ บุคคลที่ถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากภูมิหลังหรือ เชื้อชาติอาจถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากเพศ รสนิยมทางเพศ ศาสนาหรือ ความเชื่อ อายุ หรือความพิการ การเลือกปฏิบัติต่ออัตลักษณ์ทับซ้อนเช่น นี้อาจสร้างผลเสียสะสม ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะสังเกตเห็นอุปสรรคที่เพิ่มขึ้นในประเทศภาคีสมาชิก โดยเฉพาะกับผู้หญิงที่เป็นชนกลุ่มน้อย ผู้หญิง สูงวัย ผู้หญิงพิการ และกลุ่มผู้ชายที่มีอายุต่างกัน คนในกลุ่ม LGBTQ+ ที่มีอายุต่างกัน หรือสมาชิกชนกลุ่มน้อยที่อายุน้อยกว่า

**ความละเอียดอ่อนทาง
เพศสภาพ และ การ
ตอบสนองบทบาททาง
เพศสภาพ (Gender-
sensitive vs. gender-
responsiveness)**

ในการระบุและทำความเข้าใจช่องว่างและอคติทางเพศ และตอบสนอง ต่อสิ่งเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและดำเนินการเพื่อเอาชนะ ความท้าทายและอุปสรรค ซึ่งเป็นการปรับปรุงความเท่าเทียมทางเพศ ในสังคม ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบการตอบสนองบทบาททางเพศกับความ ละเอียดอ่อนทางเพศ (การทำความเข้าใจและพิจารณาปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของการเลือกปฏิบัติทางเพศ) พบว่า การ ตอบสนองบทบาททางเพศมีความหมายมากกว่า ‘การไม่ก่อให้เกิด อันตราย’ (doing no harm) ซึ่งในปัจจุบันมีความหมายถึง ‘ทำให้ดีขึ้น’ ดังนั้นแนวทางที่ตอบสนองต่อบทบาทเพศสภาพจึงเป็นเชิงรุกมากขึ้น รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการวิเคราะห์เพศสภาพ และนำ แนวทางเชิงกลยุทธ์ไปใช้ดำเนินการมาตรการที่จัดการกับอุปสรรคที่ถูก ระบุ ตัวอย่างเช่น

**ความละเอียดอ่อนทาง
เพศสภาพ และ การ
ตอบสนองบทบาททาง
เพศสภาพ (Gender-
sensitive vs. gender-
responsiveness)**

ส่งเสริมการจ้างงานสตรีและเด็กหญิงโดยเพิ่มความสามารถของสตรี และเด็กหญิงในการเข้าถึงและการควบคุม ทรัพยากร การบริการ สิทธิ ประโยชน์ การมีส่วนร่วม และการตัดสินใจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแนวทางเหล่านี้ จะช่วยเพิ่มความมั่นใจได้ว่า นโยบาย โครงการ หรือโครงการของคณะ กรรมการแม่น้ำโขงได้ว่าจะไม่ส่งเสริมให้ความไม่เท่าเทียมรุนแรงขึ้น และดำเนินการตามขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและ ให้อำนาจแก่สตรี เด็กผู้หญิง และสมาชิกของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอันเนื่อง มาจากประเพณีและวัฒนธรรม¹⁰

9 ดู European Institute for Gender Equality (EIGE, 2020a) เพื่อข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การเลือกปฏิบัติ ต่ออัตลักษณ์ทับซ้อน

10 อ้างอิงจากคำจำกัดความโดย IUCN definitions. ดู IUCN (2018) สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

การจัดทำงบประมาณที่มีมิติของเพศสภาพเป็นการประยุกต์การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในกระบวนการจัดทำงบประมาณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินงบประมาณที่คำนึงถึงเพศสภาพ การรวมมุมมองเรื่องเพศสภาพเข้าในกระบวนการจัดทำงบประมาณทุกระดับ และการปรับโครงสร้างรายรับและรายจ่ายเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ กล่าวโดยย่อคือ การจัดทำงบประมาณที่มีมิติของเพศสภาพเป็นกลยุทธ์และกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายระยะยาวในการบรรลุเป้าหมายความเท่าเทียมทางเพศ

**การจัดทำงบประมาณ
ที่มีมิติของเพศสภาพ
(Gender budgeting)**

การจัดทำงบประมาณที่มีมิติของเพศสภาพ มีเป้าหมายเพื่อสะท้อนข้อเท็จจริงในชีวิตของผู้หญิงและผู้ชายไว้ในระบบงบประมาณ และเพื่อเน้นให้เห็นความไม่เท่าเทียมที่มีอยู่ในการจัดทำงบประมาณ ในทางปฏิบัตินั้น การจัดทำงบประมาณที่มีมิติของเพศสภาพจะเผยให้เห็นถึงผลกระทบที่แตกต่างกันของการใช้จ่ายและการตัดสินใจด้านรายได้ของเพศหญิงและเพศชายซึ่งแตกต่างกันไปตามช่วงชีวิต และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการทบทวนการตัดสินใจที่เกี่ยวกับนโยบายการเงินสาธารณะเพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจดังกล่าวมีส่วนช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศมากกว่าการส่งเสริมความไม่เท่าเทียมที่มีอยู่

สถิติเพศสภาพ (ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศ/ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศสภาพ)
[Gender statistics (sex-disaggregated data/ gender-disaggregated data)]

สถิติเพศสภาพซึ่งสามารถสะท้อนความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันในสถานการณ์ของผู้หญิงและผู้ชายในทุกด้านของชีวิตได้อย่างเพียงพอจะถูกกำหนดโดยลักษณะดังต่อไปนี้:

ถูกรวบรวมและนำเสนอตามเพศเป็นหลักและจำแนกโดยรวม (ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศสภาพ)

สะท้อนประเด็นเรื่องเพศสภาพ

อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดและคำจำกัดความที่สะท้อนถึงความหลากหลายของผู้หญิงและผู้ชายอย่างเพียงพอ และครอบคลุมทุกแง่มุมของชีวิต

ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลซึ่งคำนึงถึงแบบแผนและปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่อาจก่อให้เกิดข้อมูลที่มีอคติทางเพศสภาพ ¹¹

11 UNSTATS (2015) ให้คำอธิบายที่ดีเกี่ยวกับความหมายของสถิติเพศ และเหตุใด 'ข้อมูลที่จำแนกตามเพศ' จึงเป็นคำที่ทำให้เข้าใจผิด

หมายเหตุ: ข้อเสนอแนะนี้ไม่ได้ลดสถิติให้เป็นวิธีการแบบทวิภาค ชาย/หญิง โดยอัตโนมัติแต่แนะนำให้จำเป็นต้องระบุเพศสภาพและความเปราะบางโดยสอดคล้องกับบริบทโดยพิจารณาว่า **ต้องการข้อมูลประเภทใดเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสของผู้คนได้อย่างเต็มที่ ?**

**ตัวชี้วัดด้านเพศสภาพ
(Gender indicator)**

‘ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศสภาพ’ ได้ถูกทำให้เข้าใจอย่างสับสนเพราะส่วนใหญ่อธิบายวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ ‘แยกตามเพศ’ อย่างไรก็ตาม การรวบรวมข้อมูลตามเพศทางชีวภาพ (‘แยกเพศ’) เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของสถิติเพศสภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาท โอกาส และอุปสรรคที่แตกต่างกันของผู้คนทุกเพศ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการให้มากกว่านั้นและจะต้องทำความเข้าใจในระบบอำนาจและอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลน้ำและการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ

ตัวอย่างเช่น การรวบรวมข้อมูลจำนวนผู้หญิงและผู้ชายที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรกลุ่มน้ำโขงโดยตรงเป็นการเก็บข้อมูลแบบแยกเพศสภาพอย่างง่าย ในทางตรงกันข้าม การรวบรวมข้อมูลเพศสภาพจะครอบคลุมถึงปัจจัยที่บ่งชี้ความแตกต่างของ ‘การพึ่งพา’ เพิ่มเติม (เช่น ‘การวิเคราะห์ข้อมูลแบบแยกส่วน’)

**ตัวชี้วัดด้านเพศสภาพ
(Gender indicator)**

‘ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศสภาพ’ ได้ถูกทำให้เข้าใจอย่างสับสนเพราะส่วนใหญ่อธิบายวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ ‘แยกตามเพศ’ อย่างไรก็ตาม การรวบรวมข้อมูลตามเพศทางชีวภาพ (‘แยกเพศ’) เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของสถิติเพศสภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาท โอกาส และอุปสรรคที่แตกต่างกันของผู้คนทุกเพศ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการให้มากกว่านั้นและจะต้องทำความเข้าใจในระบบอำนาจและอุปสรรคเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลน้ำและการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ

ตัวอย่างเช่น การรวบรวมข้อมูลจำนวนผู้หญิงและผู้ชายที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรกลุ่มน้ำโขงโดยตรงเป็นการเก็บข้อมูลแบบแยกเพศสภาพอย่างง่าย ในทางตรงกันข้าม การรวบรวมข้อมูลเพศสภาพจะครอบคลุมถึงปัจจัยที่บ่งชี้ความแตกต่างของ ‘การพึ่งพา’ เพิ่มเติม (เช่น ‘การวิเคราะห์ข้อมูลแบบแยกส่วน’) เช่น อายุ สถานะภายในชุมชน สถานะทางเศรษฐกิจ ความสำเร็จทางการศึกษา ชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางเพศ ความพิการ และปัจจัยอื่นๆ

ที่อาจมีอิทธิพลต่อความสามารถของบุคคลในการเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่าง
แข็งขันในธรรมาภิบาลน้ำและได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจาก
ทรัพยากรน้ำ ด้วยเหตุนี้ ข้อมูลเพศสภาพจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจาก
บริบทและความต้องการที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปสามารถยึดแนวปฏิบัติ
ตามกฎหมายทั้งใคร่ไว้เบื้องหลังได้

ตัวชี้วัดด้านเพศสภาพที่มีความหมายควรพิจารณามิติที่กล่าวถึงข้าง
ต้น ทั้งนี้ บริบทเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ:
เราจะวัดการเปลี่ยนแปลงสำหรับกลุ่มคนต่างๆ เพื่อตรวจสอบว่าโย
บาย กลยุทธ์ หรือกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพได้อย่างไร? นอกจากนี้ตัวชี้
วัดเชิงปริมาณ (ตามสถิติแยกตามเพศ) อาจมีตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (ตาม
ประสบการณ์ ทศนคติ ความคิดเห็น และความรู้สึของผู้หญิงและผู้ชาย)
ทั้งนี้ ตัวชี้วัดที่คำนึงถึงเพศสภาพช่วยให้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลง
ความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางเพศต่อนโยบาย โครงการหรือกิจกรรมบาง
อย่าง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสถานะหรือสถานการณ์ของผู้หญิง
และผู้ชาย

หากแนวทางแบบทวิภาค (หญิง/ชาย) ไม่สามารถตรวจสอบการ
เปลี่ยนแปลงได้เพียงพอ ก็จำเป็นต้องพิจารณารวมมิติ 'อัตลักษณ์ทาง
เพศสภาพ' ไว้ในการติดตามและประเมินผล

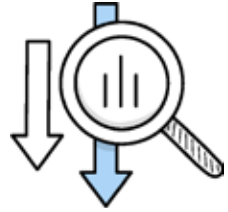

หลักการในการบูรณาการ การเพศสภาพเข้าสู่ กระแสหลักของคณะ กรรมการแม่ข่าย

หลักการสำคัญที่กล่าวถึงในเอกสารนโยบายด้านเพศสภาพของคณะกรรมการแม่ข่าย¹² ได้แก่:

- ความเสมอภาคทางเพศและความเท่าเทียมถือเป็นส่วนสำคัญของงานและกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการแม่ข่าย
- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาจำเป็นต้องได้รับการยอมรับว่าทุก

---

12 ดู MRC (2013).

กิจกรรมของ คณะกรรมการแม่น้ำโขงส่งผลกระทบต่อผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกัน และควรคำนึงถึงมุมมอง ความต้องการ ความสนใจ บทบาท และทรัพยากรที่แตกต่างกันในทุกชั้นตอน

- ความเสมอภาคทางเพศและความเท่าเทียมเป็นคุณค่าพื้นฐานที่ต้องเสริมสร้างและสะท้อนให้เห็นในทางเลือกการพัฒนาและแนวปฏิบัติขององค์กร

ความเป็นผู้นำและคณะผู้บริหารของคณะกรรมการแม่น้ำโขงมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในเชิงรุกทั้งภายในองค์กรและตลอดการดำเนินงานขององค์กร

ซึ่งสอดคล้องกับพันธสัญญาระดับนานาชาติและระดับภูมิภาคในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ดังนี้

- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมาย 5.5 (การมีส่วนร่วมและความเป็นผู้นำของผู้หญิง), 5c (นโยบายเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและการเสริมอำนาจให้กับผู้หญิง), 8.5 (การจ้างงานอย่างเต็มที่และเกิดผลและค่าจ้างที่เท่าเทียมกัน), 10.2 (ส่งเสริมความเท่าเทียม), 6.1 (การเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเท่าเทียมกัน) และ 6.b (การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรน้ำ)
- **หลักการดับลิน-ริโอว่าด้วยการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ:**¹³ หลักการที่ 2 (แนวทางการมีส่วนร่วม: การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรน้ำควรอยู่บนพื้นฐานของแนวทางการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย ผู้วางแผน และผู้กำหนดนโยบายทุกระดับ) และหลักการที่ 3 (บทบาทของสตรี: ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการจัดหา การจัดการ และการปกป้องทรัพยากรน้ำ)
- **แผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน พ.ศ. 2568:**¹⁴ การลดความเปราะบาง ความไม่เสมอภาค และความไม่เท่าเทียมกันบนพื้นฐานของเพศ รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและปกป้องสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการแม่น้ำโขงจึงมุ่งมั่นที่จะใช้แนวทางเชิงรุกที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์โดยละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์และความต้องการของกลุ่มประชากรต่างๆ ในลุ่มแม่น้ำโขง รวมถึงผลกระทบของเพศสภาพและความเปราะบางในการออกแบบและการใช้มาตรการสนับสนุน และผลกระทบของมาตรการต่อประชากรกลุ่มต่างๆ ทั้งนี้ การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลจะมุ่งเน้นไปที่การระบุความไม่เท่าเทียมกันของหญิงและชายในสถานการณ์ต่างๆ ในแง่ของการเข้าถึง/ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำเป็นหลัก

การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสนั้นมีหลากหลายมิติ ซึ่งส่วนใหญ่ครอบคลุมอยู่ในเอกสารนี้และแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพปัจจุบันซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงและแผนกลยุทธ์

¹³ Global Water Partnership (GWP, 1996).

¹⁴ ดู ASEAN (2016).

ของคณะกรรมการแม่ข่ายฯ แนวทางในการทำงานนี้จะครอบคลุมมิติส่วนใหญ่ตามกิจกรรมงานหลักของ คณะกรรมการแม่ข่ายฯ รูปที่ 1 นำเสนอภาพรวมของมิติของการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก¹⁵

รูปที่ 1 ภาพรวมของมิติของการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก

หมายเหตุ: ความเท่าเทียมทางเพศ มีความหมายที่แตกต่างกับ ความทัดเทียมทางเพศ (gender parity) ดังนั้น การส่งเสริมการเป็นตัวแทนของผู้หญิงและผู้ชายที่เท่าเทียมกันในบริบทของคณะกรรมการแม่ข่ายฯ จึงไม่ได้หมายถึงการมีจำนวนเจ้าหน้าที่หญิงและชายในสัดส่วน 50/50 แต่เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารส่งเสริมโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งในระดับบริหารที่สมดุลเท่าเทียมกัน รวมไปถึงกลไกต่างๆ เพื่อการมีส่วนร่วมและตัดสินใจ

15 ตัดแปลงจาก EIGE (2020b) เกี่ยวกับคำจำกัดความของการบูรณาการเรื่องเพศสภาพให้เป็นกระแสหลัก

การบูรณาการเพศ สภาพเข้าสู่กระแส หลักของขั้นตอน ในการสนับสนุน การวางแผนและ กระบวนการ

บทนี้ให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบของเพศสภาพและความเปราะบางเพื่อบูรณาการเข้าสู่กระแสหลักของขั้นตอนการวางแผนและกระบวนการต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่การปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์และแนวปฏิบัติทางเทคนิคในระดับลุ่มน้ำ

- กระบวนการในการวางแผนระดับภูมิภาคแบบบูรณาการ กลยุทธ์ระดับภูมิภาค การสร้างและประเมินสถานการณ์ทางเลือกในการพัฒนา และการจัดทำแผนการจัดการตะกอนทั้งลุ่มน้ำ มีความเกี่ยวข้องกับการระบุดำเนินการร่วมลงทุนใหม่และโครงการระดับประเทศที่มีความสำคัญในระดับลุ่มน้ำ ซึ่งสามารถเพิ่มการทำงานร่วมกันและลดการประนีประนอมแบบได้อย่างเสียอย่าง (trade-offs) และความเปราะบางทั้งในระดับลุ่มน้ำและระดับชาติ รวมถึงสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม (เช่น การพัฒนาอ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์บริเวณต้นน้ำ การจัดการน้ำท่วมในบริเวณท้ายน้ำ และการใช้น้ำ)
- แนวปฏิบัติที่ดีและคำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการระดับชาติและโครงการร่วมที่มีอยู่และที่กำลังจะเกิดขึ้นเพื่อลดผลกระทบและความเสี่ยงข้ามพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น
- การทบทวนและปรับปรุงระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการแม่น้ำโขงซึ่งมุ่งเน้นในช่วงการดำเนินการของกลยุทธ์นี้ ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติเรื่องการรักษาระดับปริมาณการไหลของน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน (PMFM) และระเบียบปฏิบัติเรื่องคุณภาพน้ำ (PWQ)

แนวทางและเครื่องมือในการบูรณาการมิติเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
การทบทวนและปรับปรุงระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง	ระเบียบปฏิบัติในปัจจุบันได้พิจารณาผลกระทบอย่างเพียงพอต่อสภาพสังคมและความเปราะบางของผู้หญิงและผู้ชายหรือไม่ เช่นผลกระทบด้านคุณภาพน้ำ ปริมาณการไหล การประมง?	ทบทวนและปรับวิธีการใช้เครื่องมือ และภาษาที่ใช้เพื่อให้แน่ใจว่าขั้นตอน/กลยุทธ์ครอบคลุมผลกระทบทางสังคม รวมถึงความแตกต่างระหว่างเพศ (เช่น คุณภาพน้ำส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้หญิงและผู้ชายหรือภาระด้านเวลาแตกต่างกันอย่างไร) การตรวจสอบมักจะดำเนินการด้วยการทบทวนเอกสาร ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลของคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขงอาจใช้ประสบการณ์จากกลุ่มน้ำอื่นได้ ทั้งนี้การรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูลควรเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับปรุง/ออกแบบ
	เรามีข้อมูลที่จำแนกเพศสภาพและสถิติเพศสภาพเพียงพอในการปรับปรุงและติดตามตรวจสอบขั้นตอนตามระเบียบปฏิบัติหรือไม่?	การระบุช่องว่างของข้อมูลและการทบทวนความเป็นไปได้ในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น การเชื่อมโยงผลลัพธ์จากกิจกรรมอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (จากการประเมินขีดจำกัดการเปลี่ยนแปลงสำหรับทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเพศสภาพและความเปราะบาง และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ) เพื่อให้สามารถประเมินความเปราะบางและผลกระทบได้ ข้อมูลต่อไปนี้มีความจำเป็นเพื่อการประเมิน: ใครได้รับผลกระทบและอย่างไร? ใครมีส่วนร่วมและด้วยวิธีใด? ซึ่งความเฉพาะเจาะจงแตกต่างกันไปตามหัวข้อการประเมิน
	เราจะมีส่วนร่วมกับประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างไร?	ทบทวนกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีอยู่และที่วางแผนไว้ และระบุความเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพ (เช่น การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาสังคม (CSO) ในการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาคเพื่อเป็นตัวแทนของท้องถิ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราการไหลและคุณภาพน้ำ) ปรับปรุงการแจ้งเตือนและการจัดการเพื่อให้แน่ใจว่ามีสารสื่อสารกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง ในกรณีฉุกเฉินหรือการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการค้างชีวิต (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

พัฒนาแนวปฏิบัติ/ปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการระดับประเทศหรือโครงการร่วม แผนการจัดการ และแผน/กลยุทธ์ระดับภูมิภาค

เรารู้ข้อมูลอะไรบ้างเกี่ยวกับผลกระทบของ xx (แนวปฏิบัติ/โครงการ เช่น วิธีการรวบรวมข้อมูลของการติดตามตรวจสอบสิ่งแวดล้อมร่วมกัน) ต่อผู้หญิงและผู้ชายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ; เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับการประชากรที่ให้การสนับสนุนต่อ xx (เช่น การตรวจสอบคุณภาพน้ำ)?

การทบทวนและการผนวกข้อมูลที่จำแนกเพศสภาพที่มีอยู่และข้อมูลเพศสภาพที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเฉพาะ (กรณีศึกษา ข้อมูลสำมะโน รายงานหุ้นส่วนการพัฒนา) การวิเคราะห์และการศึกษาที่วางแผนไว้ (การศึกษาเพศสภาพและความเปราะบาง การวิเคราะห์สิทธิสตรีสิ่งแวดล้อม การทำแผนที่ความเปราะบาง) จะช่วยสร้างข้อมูลให้มากขึ้นในปีต่อๆ ไป และควรพิจารณาทั้งช่องทางและโอกาส เช่น ใครคือผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีศักยภาพในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว เป็นต้น

ข้อมูลใดได้ขาดหายไปเพื่อใช้ในการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้หญิงและผู้ชายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

กรณีที่ไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขงแล้วจะมีแนวทางปฏิบัติ/ประสบการณ์ที่ดีที่สุดจากกลุ่มน้ำอื่นๆ/ องค์กรกลุ่มน้ำอื่นๆหรือไม่ หากจำเป็นต้องสร้างข้อมูล ใครควรทำ กระบวนการทำเป็นอย่างไร และมีค่าใช้จ่ายเท่าไร?

การแก้ไขช่องว่างข้อมูล:

ขอความช่วยเหลือการวิเคราะห์ข้อมูลโดยประเทศสมาชิก บุคคลภายนอก (ภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ที่ปรึกษา) หรือหุ้นส่วนการพัฒนา

การสำรวจข้อมูลของคณะกรรมการแม่น้ำโขงโดยใช้เครือข่ายภายใน (เช่น องค์กรภาคประชาสังคมที่มีส่วนร่วมในเวทีเสวนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาค หรือช่วงการเสวนาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในเวทีเหล่านี้)

หากจำเป็นต้องใช้ข้อมูลในกรณีฉุกเฉิน ก็สามารถนำเงินทุนจากกองทุนพิเศษแม่น้ำโขงที่วางแผนไว้ (เช่น การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพต่อชุมชนอย่างรวดเร็วภายหลังการรั่วไหลของสารพิษ)

หากไม่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ ควรกล่าวถึงมิติของเพศสภาพและความเปราะบางไว้ในคำแนะนำเพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงช่องว่างความรู้ที่แพร่หลายและแสวงหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ทั้งนี้ สามารถนำประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีและมีอยู่จากนอกภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงมาใช้ในการตั้งสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบจากความแตกต่างทางเพศอื่นเนื่องมาจาก xx

เราจะจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและความเปราะบางที่เกี่ยวข้องกับ xx (แนวปฏิบัติ การออกแบบโครงการ) ได้อย่างไร?

ในการลดความเหลื่อมล้ำและความเปราะบางนั้นจะต้องทราบที่มาและสาเหตุของทั้งสองประเด็น ดังนั้นความพร้อมใช้งานของข้อมูลที่มีการจำแนกจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามสามารถสันนิษฐานได้ว่าความเหลื่อมล้ำและความเปราะบางมีความเป็นสากลส่วนใหญ่และจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาโดยทั่วไปเมื่อมีการให้คำแนะนำ เช่น ผู้หญิงมักเข้าถึงทรัพยากร ทรัพย์สิน และผลประโยชน์ได้น้อยลงและส่วนใหญ่มีภาระมากขึ้นในการทำงานที่ได้รับค่าจ้างและไม่ได้รับค่าจ้าง

ตัวอย่างเช่น ภัยแล้งในประเทศกำลังพัฒนาทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพเนื่องจากน้ำสำหรับดื่ม ทำอาหาร และสุขอนามัยมีน้อยลง และจากความเป็นมันคงทางอาหาร เหล่านี้ส่งผลให้ผู้หญิงและแม่แต่เด็กผู้หญิง (และลูกหลานของพวกเขา) ได้รับผลกระทบทางสุขภาพอย่างไม่สมส่วนจากการขาดสารอาหารและภาวะที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไกลเพื่อเสาะหาน้ำ ในทางตรงกันข้าม ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา มีหลักฐานว่าภัยแล้งสามารถเพิ่มอัตราการฆ่าตัวตายในหมู่เกษตรกรชายอย่างไม่สมส่วน¹⁶ ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพเหล่านี้จะต้องได้รับการกล่าวถึงในแนวปฏิบัติและการปรึกษาหารือร่วมกับ: (i) การบรรเทาความเสี่ยงที่อ่อนไหวต่อเพศสภาพ/มาตรการ 'ไม่ทำอันตราย'; และ (ii) มาตรการที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ (เช่น การสนับสนุนให้เชื่อมโยงโครงการภัยแล้งร่วมกับโครงการความมั่นคงด้านโภชนาการ และการปรับปรุงการเข้าถึงธนาคารข้าวของเกษตรกร/โครงการสินเชื่อฉุกเฉินที่มีความเสี่ยงต่ำ/แหล่งรายได้ทางเลือกเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีพ)

การประเมินและออกแบบโดยพิจารณาปัจจัยข้างต้นจะสามารถระบุผู้นำการเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่มเป้าหมายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

16 ตัวอย่างจาก WHO (2014) Gender, Climate Change and Health.

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
-----------	------------	-------------------

ใครสามารถเข้ามาตราการที่แนะนำได้ และพวกเขาจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินอย่างไร?

นอกจากเนื้อหาแล้ว แนวปฏิบัติจำเป็นต้องกล่าวถึงความรับผิดชอบและทางเลือกของทรัพยากรเพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินการตามมาตรการที่แนะนำ เมื่อคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญร่วมระดับลุ่มน้ำมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ/มาตรการคำแนะนำนั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศสภาพและความเปราะบาง/ผลกระทบทางสังคมจะรับผิดชอบในการประสานความรับผิดชอบและทรัพยากรให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้ผู้ประสานงานประเด็นเรื่องเพศสภาพระดับชาติของประเทศสมาชิกในระดับกระทรวงสามารถเป็นผู้ประสานงานเพื่อกำหนดบุคคล/สถาบันหลักภายในประเทศเพื่อเป็นผู้นำในมาตรการเฉพาะ

บ่อยครั้งที่พบว่ามีการตั้งโครงการต่างๆ เกิดขึ้นแล้วและอยู่ระหว่างดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย ดังนั้น การประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการได้

เนื่องจากความสามารถในการจัดหางบประมาณที่ตอบสนองต่อเพศสภาพค่อนข้างต่ำในประเทศภาคีสมาชิกส่วนใหญ่ คู่มือฉบับนี้จึงแนะนำว่ามาตรการบางอย่างอาจต้องใช้แหล่งเงินทุนแบบผสมผสาน (เช่น ประเทศสมาชิก หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา หรือกองทุนพิเศษแม็โจง)

การพัฒนาสถานการณ์ทางเลือกเพื่อการพัฒนา

ความไม่เท่าเทียมกันและความเปราะบางในกลุ่มเป้าหมายในสถานการณ์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาปัจจุบันคืออะไร?

การวิเคราะห์สถานการณ์ที่อ่อนไหวต่อเพศสภาพและความเปราะบาง: ทบทวนและรวมข้อมูลที่จำแนกเพศสภาพที่มีอยู่และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับ: การแบ่งงานตามเพศในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ อุปสรรคและข้อจำกัดของหญิงและชายในการเข้าถึงแหล่งน้ำและประโยชน์ของแหล่งน้ำ รวมถึงผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีศักยภาพ

นอกจากนี้ ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการบูรณาการข้อมูลที่เกิดโดยกิจกรรมอื่นๆ ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (เช่น การวิเคราะห์เพศสภาพและความเปราะบาง การวิเคราะห์ขีดจำกัดสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม การทำแผนที่ความเปราะบาง)

เราจะหลีกเลี่ยงการทำให้ความไม่เท่าเทียมและความเปราะบางที่ระบุนั้นคงอยู่ต่อไปได้อย่างไร (ไม่ทำให้เกิดอันตราย)? และสถานการณ์ใดที่จะส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและลดความเปราะบาง (แนวทาง การตอบสนองต่อเพศสภาพและความเปราะบาง)?

การประเมินความต้องการโดยแยกตามเพศสภาพและการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย¹⁷ สามารถดำเนินการบางส่วนได้ในรูปแบบการศึกษาโดยการทบทวนเอกสาร และบางส่วนขึ้นอยู่กับการศึกษาหรือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ประเทศสมาชิก การอภิปรายของภาคประชาสังคมระหว่างเวทีเสวนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาค และการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย หากเป็นไปได้) ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายคือการระบุโอกาสในการส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ของกลุ่มประชากรต่างๆ

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์สำหรับสถานการณ์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาควรมีเป้าหมายเพื่อรวมต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นและ/หรือผลประโยชน์ที่สูญเสียไปของความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมเท่าที่จะเป็นไปได้ และเสนอสถานการณ์การลงทุนที่อ่อนไหวต่อความเปราะบาง (เช่น การวางแผนโครงสร้างพื้นฐานป้องกันน้ำท่วมที่ตอบสนองต่อความเปราะบาง)

ตัวชี้วัดหลักสำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนและ/หรือการสูญเสียที่อาจเกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำและผลประโยชน์และการจัดการของน้ำและการจัดการอาจเป็นความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในการจ้างงาน การตัดสินใจ การเป็นผู้ประกอบการ การเข้าถึงสินเชื่อความสำเร็จทางการศึกษา และการแบ่งเพศของแรงงาน (จ่ายและไม่จ่ายค่าแรง)¹⁸

17 รายการตรวจสอบที่เป็นประโยชน์สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมกันในธรรมาภิบาลน้ำสามารถดูได้ที่ OECD (2015), หน้า 174.

18 ตัวอย่างตัวชี้วัดที่เป็นประโยชน์สำหรับการติดตามตรวจสอบศึกษาได้จาก Ferrant & Kolev (2016), Wodon & de la Brière (2018), and EIGE (2016b).

แนวทางการบูรณาการเพศ สภาพเข้าสู่กระแส หลักในด้านข้อมูล การ ติดตามตรวจสอบและ การคาดการณ์

เนื้อหาในบทนี้ให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับวิธีบูรณาการด้านเพศสภาพและความเปราะบางเข้ากับกิจกรรมการรวบรวมข้อมูล การติดตามตรวจสอบและการคาดการณ์ และวิธีการใช้ข้อมูลที่มีการจำแนกซึ่งข้อมูลนี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์การดำรงชีวิตของประชากรริมฝั่งแม่น้ำโขงในด้านการเข้าถึงทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับน้ำและผลประโยชน์ที่ได้รับ

การศึกษา/ออกแบบ

การประเมิน (เช่น

การศึกษาการ

เคลื่อนย้ายตะกอน

การประเมินขีด

จำกัดสินทรัพย์สิ่ง

แวดล้อม)

เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผลกระทบของ xx (หัวข้อการศึกษา/การประเมิน เช่น การเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนย้ายตะกอน) ต่อผู้หญิงและผู้ชายในชุมชนที่เกี่ยวข้อง? เราสามารถระบุใครได้บ้างว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง?

การทบทวนข้อมูลที่จำแนกเพศสภาพและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพ (จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลในภูมิภาคแม่น้ำโขง และประสบการณ์จากภูมิภาคอื่นอาจมีประโยชน์ในการกำหนดช่องว่างข้อมูลและตั้งสมมติฐานสำหรับการศึกษา)

กำหนดข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นในการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางเข้ากับการออกแบบการศึกษา ดังที่แสดงในตัวอย่างการศึกษาการเคลื่อนย้ายตะกอน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอาจรวมถึง: ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของตะกอนและการพังทลายของตลิ่งต่อความมั่นคงทางโภชนาการของผู้หญิง ผู้ชาย เด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชาย สุขภาพของมนุษย์ (เช่น ผลกระทบจากมลพิษของตะกอน) และโอกาสทางรายได้สำหรับผู้หญิงและผู้ชายในชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ (เช่น ผ่าน ผลกระทบตลิ่งพังต่อการใช้ที่ดิน) นอกจากนี้ การศึกษายังสามารถใช้ระบุผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วผู้หญิงมีหน้าที่รับผิดชอบโภชนาการของครอบครัว ดังนั้นกลยุทธ์การสื่อสารอาจเน้นที่การเข้าถึงผู้หญิงเพื่อส่งเสริมมาตรการบางอย่างในชุมชนเพื่อป้องกันผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพจากมลพิษที่ระบุ ซึ่งมาตรการที่กำหนดเป้าหมายเหล่านี้อาจสร้างโอกาสเพิ่มเติมสำหรับการเสริมอำนาจ เช่น โดยส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสตรีเพื่อติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการ

เนื่องจากข้อมูล/การปรึกษาหารือโดยตรงกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบมีความสำคัญอย่างยิ่ง (เช่น ในการประเมินขีดจำกัดสำหรับสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม) ดังนั้นการออกแบบการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาโลกการมีส่วนร่วม/การปรึกษาหารือที่มีประสิทธิภาพ ดังแสดงในตัวอย่างของกลไกดังกล่าวในตัวอย่าง (ด้านล่าง) (โดยใช้ตัวอย่างการประเมินขีดจำกัดสำหรับสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม):

- A. ในเวทีเสวนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาค ควรมีตัวแทนชุมชนและภาคประชาสังคมจากภูมิภาคหลักที่เลือก (เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำหลัก) เพื่อรวบรวมมุมมองในท้องถิ่นเกี่ยวกับขีดจำกัดของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้

- B. คณะกรรมการการเมืองแม่น้ำโขงมอบหมายให้องค์กรภาคประชาสังคมในท้องถิ่นดำเนินการประเมินขีดจำกัดในพื้นที่ที่คัดเลือก รวมถึงการสัมภาษณ์ชุมชน และนำข้อมูลกรณีศึกษาเข้าสู่การประเมินโดยรวม
- C. คณะกรรมการการเมืองแม่น้ำโขงสนับสนุนให้แต่ละประเทศภาคีสมาชิกจัดเวทีอภิปรายในระดับท้องถิ่น (เช่น ผ่านสมาชิกรัฐสภาระดับชาติหรือระดับจังหวัดที่จัดเวทีการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นประจำ) หรือจัดกรณีศึกษา (ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นหรือ ภาคประชาสังคม)

คำถามหลักสำหรับตัวอย่างที่แสดงข้างต้น ได้แก่: ใครได้รับผลกระทบ ในทางใด และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร (ในที่นี้: ของระบบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบ)? ใครมีส่วนร่วมและในทางใด (ในที่นี้: เพื่อปกป้องพื้นที่ชุ่มน้ำ)? การเปลี่ยนแปลง/ไม่เปลี่ยนแปลงทำให้ความเปราะบางและความไม่เท่าเทียมกันรุนแรงขึ้นหรือยึดเยื่ออย่างไร?

แต่ละการศึกษา/การประเมินควรระบุโอกาสในการลดความเหลื่อมล้ำและความเปราะบางของชุมชนเป้าหมาย

สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างไร?

ตัวอย่างของการศึกษาเกี่ยวกับตะกอนซึ่งมีเป้าหมายเพื่อระบุโอกาสดังต่อไปนี้: (i) เพื่อปรับปรุงความมั่นคงทางโภชนาการสำหรับสมาชิกในชุมชนทั้งหมด; (ii) ทหารายได้ทดแทนเพื่อลดการพึ่งพาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับน้ำ; และ (iii) สำหรับมาตรการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับมือกับปัญหาการกัดเซาะ (อาจรวมถึงการส่งเสริมความเป็นผู้นำของชุมชนของผู้หญิง เช่น การส่งเสริมความเป็นผู้นำของผู้หญิงในคณะกรรมการป้องกันการกัดเซาะในระดับท้องถิ่น)

สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างไร?

ขีดจำกัดทางสังคมที่ป้องกันการเปลี่ยนแปลง/แนวทาง ‘ไม่ทำอันตราย’ และโอกาสในการส่งเสริมความเท่าเทียมรวมถึงลดความเปราะบางสามารถกำหนดได้สำหรับกลุ่มประชากรต่างๆ ด้วยการกำหนดปัจจัยเหล่านี้

ผลของการวิเคราะห์เหล่านี้ยังสามารถใช้เพื่อการวิเคราะห์ต้นทุน/การสูญเสียสำหรับสถานการณ์ทางเลือกเพื่อพัฒนา การวิเคราะห์ความเปราะบาง มาตรการการวางแผนระดับภูมิภาค กลยุทธ์ระดับภาคส่วน และการระบุและการออกแบบโครงการระดับประเทศและโครงการร่วม

แผนที่ความเปราะบาง

ปัจจัยใดที่ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายในชุมชนริมฝั่งน้ำอยู่ในสถานะที่เปราะบาง?

การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการจำแนกและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพ รวมถึงการวิเคราะห์ช่องว่าง กิจกรรมการจัดทำแผนที่ความเปราะบางควรมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลหลักดังต่อไปนี้:

- ชุมชนยากจนและใกล้ยากจนในพื้นที่ของสินทรัพย์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ (เกี่ยวกับน้ำ) (เช่น จากข้อมูลสำมะโนประชากรแห่งชาติและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS))
- ความสม่ำเสมอและความรุนแรงของภัยพิบัติ/เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ และส่งผลกระทบต่อกลุ่มประชากรต่างๆ ในแง่ของความมั่นคงด้านน้ำ อาหารและพลังงาน สุขภาพรายได้ และความยากจนด้านเวลา (time poverty)
- ความเหลื่อมล้ำเนื่องจากอัตลักษณ์ทับซ้อนในชุมชน (เชื่อมโยงกับกิจกรรม 2.1.4.3 เช่น การเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ อัตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชาย/หญิง ภาคการจ้างงานชาย/หญิง การเป็นเจ้าของที่ดินชาย/หญิง การเข้าถึงสินเชื่อชาย/หญิง)

การแบ่งชั้นของข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เห็นภาพโดยละเอียดของความเปราะบางและความไม่เท่าเทียมในชุมชนริมฝั่ง นอกจากนี้ยังจะให้ผลลัพธ์ของความเชื่อมโยงของแผนที่ความเปราะบางซึ่งสามารถใช้เพื่อกิจกรรมการวางแผนระดับภูมิภาคและระดับชาติ ตัวอย่างบางส่วน ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ที่มีความเปราะบางสูงสุด การระบุชุมชนที่มีความต้องการมากที่สุดสำหรับการสื่อสารเตือนภัยล่วงหน้าอย่างทันท่วงที และการรวบรวมความเปราะบางที่กำหนดไว้ในการจัดทำสถานการณ์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำ)

การใช้ประโยชน์จากผลลัพธ์: การเปลี่ยนแปลง/ การลงทุนรายภาคส่วนต่างๆ จะมีส่วนช่วยลดความเปราะบางได้อย่างไร?

ช่องว่างของข้อมูลซึ่งจะถูกระบุโดยการวิเคราะห์ควรนำมาใช้เป็นพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกันกับคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ ซึ่งแม้ว่าผลลัพธ์ของการเชื่อมโยงประเด็นความเปราะบางจะไม่สามารถใช้ได้ทันที แต่การออกแบบระบบสนับสนุนการตัดสินใจควรพิจารณาการรวมข้อมูลบางส่วนอย่างเป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกในการรวมข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกันเมื่อข้อมูลเหล่านั้นพร้อมใช้งาน ซึ่งการออกแบบนี้อย่างน้อยที่สุดควรมีข้อมูลเกี่ยวกับความยากจนและข้อมูลภาคการจ้างงาน (ข้อมูลที่มีการจำแนกเพศสภาพ ถ้ามี)

การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการครอบครองและการจัดทำข้อมูล (DAGAP) รวมถึงการจัดทำข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจที่ประเทศภาคีสมาชิกต่างๆ มีอยู่แล้วและแบ่งปันให้แก่คณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขงจะมีประโยชน์อย่างมากในเรื่องนี้

การประสานงานด้านข้อมูลที่มีการจำแนกในระดับภูมิภาค

ข้อมูลประเภทใดที่จำเป็นต้องใช้เพื่อสร้างข้อมูลฐานด้านสถิติเพศสภาพที่สามารถใช้เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจและการวางแผน?

ถึงแม้ว่าความต้องการข้อมูลในทุกกระบวนการวางแผน การออกแบบและดำเนินการ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและปรับแต่งเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ แต่ก็ยังมีข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการส่วนใหญ่ได้อย่างมีนัยสำคัญ:

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
<p>การประสานงานด้านข้อมูลที่มีการจำแนกในระดับภูมิภาค</p>	<p>ข้อมูลประเภทใดที่จำเป็นต้องใช้เพื่อสร้างข้อมูลฐานด้านสถิติเพศสภาพที่สามารถใช้เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจและกรวางแผน?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ข้อมูลความยากจน (รวมถึง เกือบจน: สำคัญอย่างยิ่งภายใต้การพิจารณาที่ครอบคลุมถึงผลกระทบจาก COVID-19) โดยแยกตามเพศ อายุ สถานที่ กลุ่มชาติพันธุ์ ■ ข้อมูลการเข้าถึงน้ำสะอาด พลังงาน และความมั่นคงทางอาหาร แยกตามเพศ อายุ สถานที่ และกลุ่มชาติพันธุ์ ■ ข้อมูลการทำงานทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และโดยทั่วไปสำหรับชุมชนริมฝั่งซึ่งมีความสำคัญในการกำหนดศักยภาพในการลดการพึ่งพาทรัพยากรน้ำของชุมชน โดยแยกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานที่ และกลุ่มชาติพันธุ์ <p>การรวบรวมข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต้องเป็นระบบจะต้องรวมอยู่ในแผนการดำเนินงานระดับชาติ (NIPs) เนื่องจากขึ้นอยู่กับการค้าเนิการในระดับชาติเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาสังคมในท้องถิ่น (CSO) และภาคีการพัฒนาสามารถเป็นมาตรการในการสนับสนุนหน่วยงานระดับชาติในกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างเช่นในระดับอาเซียนซึ่งการตรวจสอบความพร้อมใช้งานของข้อมูลระดับภูมิภาคเป็นประจำเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เช่น ข้อมูลที่รวบรวมโดยคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women: ACW) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) และ/หรือ องค์กรอ็อกแฟม (Oxfam International)</p>

<p>การปรับปรุงและการบูรณาการการพยากรณ์น้ำท่วมและภัยแล้งทั้งลุ่มน้ำและการเตือนภัยล่วงหน้า</p>	<p>ช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันกับชุมชนท้องถิ่นที่อาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมและภัยแล้งคืออะไร และช่องทางใดเป็นช่องทางที่ดีที่สุดที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง?</p>	<p>การทบทวนช่องทางการสื่อสารระดับชาติในปัจจุบันที่มีและจากชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบ: องค์ความรู้ในท้องถิ่น (เช่น การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้ง การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำอย่างกะทันหันหรือต่อเนื่อง) จะถูกรวบรวมและนำไปใช้อย่างไร (เช่น ข้อมูลจากระดับล่างขึ้นบน)? ช่องทางใดที่ใช้ในการแจ้งชุมชนที่ได้รับผลกระทบ (การพยากรณ์และการเตือนภัยล่วงหน้า) และใครคือกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสารนี้?</p>
--	--	---

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
<p>การปรับปรุงและการบูรณาการการพยากรณ์น้ำท่วมและภัยแล้งทั้งลุ่มน้ำและการเตือนภัยล่วงหน้า</p>	<p>ช่องทางการสื่อสารในปัจจุบันกับชุมชนท้องถิ่นที่อาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมและภัยแล้งคืออะไร และช่องทางใดเป็นช่องทางที่ดีที่สุดที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง?</p>	<p>ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากประสบการณ์ระหว่างประเทศแสดงให้เห็นว่าผู้ชายและผู้หญิงสามารถเข้าถึง ประมวลผล ตีความ และตอบสนองต่อข้อมูลในรูปแบบที่แตกต่างกัน เนื่องจากองค์กรทางสังคมและวัฒนธรรมของความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการแบ่งงานระหว่างเพศที่แตกต่างกัน¹⁹</p>
<p>เราจะออกแบบกลไกการสื่อสารเพื่อเตือนภัยล่วงหน้าที่ครอบคลุมและคำนึงถึงเพศสภาพได้อย่างไร?</p>		<p>การปรับปรุงระบบการเตือนภัยล่วงหน้าด้วยกลไกการสื่อสารการเตือนภัยล่วงหน้าที่คำนึงถึงเพศสภาพ ควรครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้:²⁰</p> <ul style="list-style-type: none"> A. ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงจากความเปราะบาง: การประเมินจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลความเปราะบางที่มีอยู่และความสามารถเฉพาะสำหรับทั้งผู้หญิงและผู้ชาย และประเมินความเสี่ยงที่ทั้งสองกลุ่มต้องเผชิญโดยพิจารณาจากบทบาทและความรับผิดชอบทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน B. การติดตามตรวจสอบที่ครอบคลุม: ระบบที่ตรวจสอบ จัดเก็บ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายและความเปราะบางที่สำคัญ รวมถึงข้อมูลที่จำแนกเพศและการวิเคราะห์ประเด็นเพศสภาพ

19 ดูตัวอย่างเกี่ยวกับระบบเตือนภัยล่วงหน้าและเพศสภาพจาก Brown et al. (2019)

20 คำแนะนำโดยละเอียดเกี่ยวกับการออกแบบระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่ตอบสนองต่อเพศสภาพสามารถดูได้ที่ UNISDR/UNDP/IUCN (2009). และ Brown et al. (2019)

เราจะออกแบบกลไกการสื่อสารเพื่อเตือนภัยล่วงหน้าที่ครอบคลุมและคำนึงถึงเพศสภาพได้อย่างไร?

- C. ฐานข้อมูลระดับภูมิภาคควรสะท้อนโครงสร้างข้อมูลเหล่านี้ โดยใช้ข้อมูลที่จำแนกเพศสภาพและครอบคลุมความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการวางแผนสำหรับการติดตามตรวจสอบภัยอันตรายและความเปราะบางข้ามพรมแดน
- D. **การเผยแพร่การแจ้งเตือนที่มีความสำคัญแก่ผู้ที่มีความเสี่ยง:** จะต้องมั่นใจว่าการแจ้งเตือนที่จัดทำขึ้นและเผยแพร่สามารถเข้าใจได้อย่างเพียงพอและทันที่สำหรับ ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิง และเด็กชายทุกคนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับอายุ วัฒนธรรม การอ่านออกเขียนได้ การเข้าถึงข้อมูล และบริบททางสังคมวัฒนธรรม โดยระบบการเตือนและการอพยพจะต้องครอบคลุมมาตรการเฉพาะในการเข้าถึงผู้หญิง เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถจัดการกับข้อจำกัดทางวัฒนธรรมของเพศใด ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนที่และการเข้าถึงข้อมูล ทั้งนี้ ข้อจำกัดในการเคลื่อนที่ที่ต้องได้รับการพิจารณาสำหรับสมาชิกในชุมชนที่อาศัยร่วมกับผู้พิการด้วย
- E. **ความสามารถของชุมชนในการตอบสนองภัยพิบัติ:** การประเมินจำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่าผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิง และเด็กชายเข้าใจถึงอันตรายที่ชุมชนเผชิญและตื่นตัวต่อสัญญาณธรรมชาติเช่นเดียวกับการเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นทางการ และรู้วิธีในการรับมือภัยดังกล่าว

แผนการเตรียมความพร้อมและความสามารถในการตอบสนองจำเป็นต้องรวมผลการวิเคราะห์ด้านเพศสภาพและระบุความแตกต่างหลักตามเพศสภาพในการเตรียมพร้อมและตอบสนองต่อภัยพิบัติ

แนวทางการบูรณาการเพศ สภาพเข้าสู่กระแสหลัก ในการมีส่วนร่วมและ การสื่อสาร

เนื้อหาบทนี้ให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารโดยใช้ภาษาที่มีความละเอียดอ่อนต่อเพศสภาพและแนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในการมีส่วนร่วมและกลไกการสื่อสารของคณะกรรมการแม่น้ำโขง โดยมุ่งเน้นเฉพาะกลไกที่ยังไม่ได้กล่าวถึงในบทก่อนหน้า เนื่องจากกระบวนการของคณะกรรมการแม่น้ำโขงส่วนใหญ่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เช่น การออกแบบโครงการร่วม การทบทวนระเบียบปฏิบัติ การประสานงานด้านข้อมูล การปรับปรุงระบบเตือนภัยล่วงหน้า) เนื่องจากการจัดตั้งเวทีเสวนาและพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งกลุ่มน้ำมีส่วนร่วมและสอดคล้องกันนั้นเป็นผลมาจากกระบวนการที่สั่งสมมาทั้งหมด ดังนั้นแนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในคู่มือนี้และแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพที่มีอยู่ ได้จัดเตรียมแนวทางการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางให้เหมาะสมกับเวทีเสวนาและพื้นที่

สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ถูกออกแบบไว้แล้ว ซึ่งหัวใจสำคัญของการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางของคณะกรรมการแม่น้ำโขงคือการรวบรวมและจัดการข้อมูลที่มีการจำแนกที่ได้รับการปรับปรุงอย่างเป็นระบบเข้าสู่กระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
<p>บูรณาการเรื่องเพศสภาพและความเปราะบาง (G&V) ในเวทีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาค การประชุมปรึกษาหารือ และการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>อะไรคือจุดเริ่มต้นในการบูรณาการมุมมองเรื่องเพศสภาพและความเปราะบาง?</p>	<p>เป้าหมายทั่วไปคือการบูรณาการการสนทนาเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางเข้ากับวาระการพูดคุยที่วางแผนไว้ด้วยวิธีที่มีความหมายมากขึ้น นอกเหนือจากการสร้างวาระ/เวทีสนทนาที่แยกต่างหากเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม ซึ่งประสบการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าวาระ/เวทีสนทนาที่แยกจากกันเหล่านี้ส่วนใหญ่เข้าร่วมโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา/ตัวแทนกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น เวทีสนทนาที่แยกจากกันเหล่านี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับความคิดเห็นจากท้องถิ่นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความท้าทาย ความต้องการ และจุดแข็งของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>เพื่อเป็นการส่งเสริมการอภิปรายที่ละเอียดอ่อนเรื่องเพศสภาพและความเปราะบาง และเน้นย้ำถึงความต้องการโดยรวมสำหรับข้อมูลที่มีการจำแนกที่ได้รับการปรับปรุง สิ่งสำคัญคือต้องกำหนดมาตรฐานเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางในการเสวนากลุ่ม การนำเสนอ และการแลกเปลี่ยนในกิจกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อสารล่วงหน้าว่าการนำเสนอและโครงร่างการอภิปรายทั้งหมดจำเป็นต้องกล่าวถึงประเด็นด้านเพศสภาพและความเปราะบาง: เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับผลกระทบ และเกิดจากใคร และในลักษณะใด? 2. ตรวจสอบให้แน่ใจว่าภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ที่มีความตื่นตัวด้านเพศสภาพและความเปราะบาง (เช่น สถาบันการศึกษาที่ทำการศึกษเกี่ยวกับเพศสภาพและความเปราะบาง) สามารถเข้าร่วมเวทีเสวนา/การประชุมและมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับกลุ่มเหล่านี้ในการอภิปรายทางเทคนิค

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
-----------	------------	-------------------

		<p>3. ใช้การประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อหารือเกี่ยวกับช่องว่างข้อมูลด้านเพศสภาพและความเปราะบางและทางเลือกในการแก้ไขปัญหา</p> <p>ความสมดุลของกลุ่มตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเวทีเสวนาเหล่านี้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกับขั้นตอนการบันทึก การรายงาน และการติดตามผลกระทบ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นในการสร้างความตระหนักรู้และให้ข้อมูลที่เข้าใจได้ในภาษาท้องถิ่นแก่กลุ่มทางสังคมบางกลุ่มเพื่อให้พวกเขาสามารถมีเสียงที่เท่าเทียมกันในเวทีเสวนา</p>
--	--	--

<p>องค์ประกอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญร่วมระดับลุ่มน้ำ</p>	<p>องค์ประกอบด้านเพศสภาพและความเปราะบางจะถูกควรวบรวมอย่างเป็นระบบระหว่างการอภิปรายกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญร่วมระดับลุ่มน้ำได้อย่างไร?</p>	<p>การระบุดูผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเพศสภาพจากกระทรวงในระดับชาติ บุคคลเหล่านี้สามารถเป็นได้ทั้งผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคที่มีประสบการณ์ในการบูรณาการประเด็นด้านเพศสภาพและความเปราะบางเข้ากับงานที่รับผิดชอบ หรือผู้ประสานงานเรื่องเพศสภาพจากกระทรวงที่รับผิดชอบในภาคส่วนต่างๆ ซึ่งนอกจากนั้นแล้ว ผู้เชี่ยวชาญสามารถมีส่วนร่วมจากไกลข้ามเคลื่อนด้านเพศสภาพในระดับชาติ (กัมพูชา: กระทรวงกิจการสตรี สปป. ลาวและเวียดนาม: สหภาพสตรีหรือคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ประเทศไทย: สภาสมาคมสตรีแห่งชาติ) พันธมิตรในระดับอาเซียนอาจเป็นคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก (ACWC) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) และ/ หรือ อ็อกแฟม อินเทอร์เน็ตซันแนล</p> <p>นอกจากนี้ ขอบเขตงาน (Terms of Reference) ของผู้เชี่ยวชาญควรครอบคลุมความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพและความเปราะบาง รวมถึงการจัดทำงบประมาณที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ โดยความรับผิดชอบหลักของผู้เชี่ยวชาญด้านเพศสภาพและความเปราะบาง ควรเป็นการส่งเสริมการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการจำแนก อย่างเป็นระบบ การประสานและการบูรณาการประเด็นเพศสภาพและความเปราะบางในการออกแบบโครงการร่วม การวางแผน ฯลฯ</p>
---	---	---

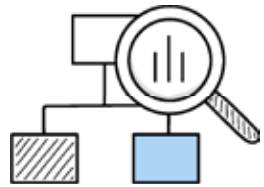
กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
การออกแบบกองทุนพิเศษแม่โขง	เราจะใช้กองทุนเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและลดความเปราะบางได้อย่างไร?	<p>ในส่วนที่เกี่ยวกับเพศสภาพและความเปราะบาง การออกแบบกองทุนจะต้องมั่นใจว่า:</p> <ol style="list-style-type: none"> โครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนทั้งหมดจะมีการวิเคราะห์เพศสภาพและความเปราะบาง (ผู้ที่ได้รับผลกระทบและในทางใด) ผู้ได้รับผลประโยชน์ รูปแบบของผลประโยชน์ที่ได้รับ และบูรณาการแนวทางการป้องกันที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายและแง่มุมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคในทุกโอกาสที่เป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมตอบสนองต่อภัยพิบัติที่คำนึงถึงเพศสภาพ มีการระบุโอกาสและพันธมิตรเพื่อส่งเสริมการเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม/ภูมิภาคที่ถูกระบุว่ามีความเปราะบาง ตัวอย่างคือการส่งเสริมความเป็นผู้นำของสตรีในคณะกรรมการท้องถิ่นเพื่อเพิ่มการติดตาม/การรายงานจากล่างขึ้นบน เพื่อปรับปรุงการคาดการณ์และการประเมินผลกระทบเกี่ยวกับน้ำท่วมและภัยแล้ง
การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	เราจะนำประเด็นด้านเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ตามปกติของเราได้อย่างไร?	<p>แนวปฏิบัติที่ดีในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักผ่านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์²¹</p> <ol style="list-style-type: none"> นำเสนอตัวเลขข้อมูลที่มีการจำแนกซึ่งบ่งชี้ความแตกต่างในสถานการณ์/ภาคส่วนสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย และอัตลักษณ์ทับซ้อนของความไม่เท่าเทียมกันที่พวกเขาเผชิญ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่เพียงแต่มีความเท่าเทียมทางเพศเท่านั้น แต่สิ่งเหล่านั้นต้องสามารถมองเห็นได้อย่างยุติธรรมด้วย (เช่น หลีกเลี่ยงการพรรณนาถึงการเหมารวมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน) และมุ่งหมายที่จะแสดงภาพหญิงและชายในบทบาทที่หลากหลายซึ่งท้าทายบทบาททางเพศ

21 สำหรับเจ้าหน้าที่สื่อสารและประชาสัมพันธ์ สามารถอ้างอิง United Nations' gender-inclusive language และแนวปฏิบัติที่ดีอื่นๆ (Marin, 2018).

กระบวนการ	คำถามสำคัญ	แนวทาง/เครื่องมือ
<p>การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์</p>	<p>เราจะนำประเด็นด้านเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ตามปกติของเราได้อย่างไร?</p>	<ol style="list-style-type: none"> ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการมีส่วนร่วมของหญิงและชายในกิจกรรม/ภาคส่วน ได้รับการแสดงออกอย่างยุติธรรมและทำให้มองเห็นได้ ตัวอย่างเช่น กรณีงานดูแลด้านต่างๆ ของผู้หญิงในชนบทที่ไม่ได้รับคำตอบแทน: การที่ผู้หญิงขาดการมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ไม่ได้บ่งชี้ว่างานของพวกเขาไม่ได้มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจ ซึ่งแท้จริงแล้วงานส่วนใหญ่ที่มองไม่เห็นของพวกเธอเหล่านั้นทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวสามารถมีส่วนร่วมในการทำงานด้านอื่นๆ ได้ ใช้ภาษาที่ตอบสนองต่อเพศสภาพในสิ่งพิมพ์: ใช้ ‘ผู้หญิง’ และ ‘เด็กหญิง’ แทน ‘เพศหญิง’ และ ‘ผู้ชาย’ และ ‘เด็กชาย’ แทน ‘เพศชาย’ เนื่องจาก ‘เพศชาย’ และ ‘เพศหญิง’ มีความหมายทางชีวภาพซึ่งเป็นความแตกต่างในด้านการแพทย์และชีววิทยา ในขณะที่ ‘ผู้ชาย’ และ ‘ผู้หญิง’ ให้นิยามด้านความเป็นมนุษย์และบ่งบอกถึงความเป็นตัวตน การใช้ ‘เพศชาย’ และ ‘เพศหญิง’ เพื่ออธิบายชายและหญิงช่วยลดความสามารถในการสร้างสรรค์และเพิ่มความแตกต่างระหว่างชายและหญิงให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นตามพื้นฐานทางชีววิทยาแทนที่จะเป็นบทบาทที่สังคมสร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น ควรใช้ ‘เกษตรกรหญิง’ แทน ‘เกษตรกรเพศหญิง’ นอกจากนี้แล้ว หากเป็นไปได้ ควรใช้ชื่อตำแหน่งที่ไม่แบ่งแยกเพศในกิจกรรม บันทึกการประชุม ฯลฯ ตัวอย่างเช่น การใช้ ‘chairperson’ แทน ‘chairman’ ²² หลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อเพิ่มเติมในภาษาและสื่อภาพ เช่น ไม่ใช่คำว่า ‘คนที่เปราะบาง’ แต่เป็น ‘คนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง’ หรือ แสดงออกผ่านสื่อให้ผู้หญิงและผู้ชายเป็นผู้มีส่วนร่วมและตัวแทนที่ เป็นผู้กำหนดการกระทำ แทนที่จะเป็นผู้รับผล

22 ดู United Nations’ guidelines for gender-inclusive language (Marin, 2018).

แนวทางการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของคณะ กรรมการแม่น้ำโขง ในการบูรณาการเทศ สภาพเข้าสู่กระแสหลัก

บทนี้เน้นประเด็นด้านองค์กรและขั้นตอนภายในที่มีความสำคัญต่อการบูรณาการเทศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก ความรู้เรื่องเทศสภาพและความเปราะบาง และการประยุกต์ใช้ทั่วทั้งองค์กร ²³

---

23 เนื้อหาส่วนนี้อ้างอิงจากการศึกษาของ EIGE เกี่ยวกับการ

การส่งเสริมความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางให้เป็นกระแสหลัก

ความรับผิดชอบในหน้าที่ หมายถึงวัตถุประสงค์และลำดับความสำคัญขององค์กร ตลอดจนกฎและระเบียบปฏิบัติขององค์กร ทั้งนี้การให้ความสำคัญกับเพศสภาพเป็นกลยุทธ์จากบนลงล่าง กล่าวคือ ‘ผู้บริหารระดับสูง’ ขององค์กรมีหน้าที่รับความรับผิดชอบในการสร้างความรับผิดชอบในหน้าที่สำหรับการนำเรื่องเพศสภาพและความเปราะบางไปปฏิบัติ

การสร้างหน้าที่รับความรับผิดชอบสามารถทำได้โดย

- a. กลไกที่เป็นทางการ (หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของคณะกรรมการแม่ข่ายของ รวมถึงระเบียบปฏิบัติ และคำบรรยายลักษณะงานที่รวมประเด็นเพศสภาพและความเปราะบาง
- b. **กลไกที่ไม่เป็นทางการ** (แนวทางที่ผู้จัดการโครงการนำเสนอประเด็นเพศสภาพและความเปราะบางในการประชุม วิธีการรวมเข้ากับวาระการประชุมต่างๆ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านเพศสภาพและความเปราะบางได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ รวมถึงการมอบหมายงานและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ และอื่น ๆ)

ทรัพยากรทางการเงิน/การจัดทำงบประมาณที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ: กิจกรรมในแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพจำเป็นต้องมีรหัสงบประมาณ รวมถึงกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่

การจัดสรรทรัพยากร

ทรัพยากรบุคคล: ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีกิจกรรมการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก (เช่น ระบบเตือนภัยล่วงหน้า) ได้ถูกกำหนดไว้ในแผนการทำงานของเจ้าหน้าที่/แผนก ทั้งนี้ อาจมีความเสี่ยงที่กิจกรรมดังกล่าวจะถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของตารางการทำงานปกติ และด้วยเหตุนี้จึงกลายเป็นงานหรือส่วนเสริมที่ ‘ถูกเพิ่ม’ และจะถูกทิ้งไปอย่างง่ายดาย ซึ่งอันที่จริงแล้วการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ การบูรณาการ การติดตามตรวจสอบ ดังนั้นจึงควรกำหนดเวลาให้เหมาะสมในการดำเนินการ

การวิเคราะห์ด้านเพศสภาพและความเปราะบางขององค์กรควรครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

ดำเนินการวิเคราะห์ด้านเพศสภาพและความเปราะบางภายในองค์กรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาองค์กรสำหรับ คณะกรรมการแม่น้ำโขง

- c. การวิเคราะห์องค์ประกอบของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงในเรื่องความทัดเทียมทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ และความหลากหลายในหน่วยงานทั้งหมดของคณะกรรมการแม่น้ำโขง และในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน จะช่วยทำให้เห็นเป้าหมายของแผนพัฒนาองค์กรในด้านความหลากหลายและความเท่าเทียมกัน แนวทางปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคลในการสรรหาและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงเพศสภาพ และสถานการณ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินที่เท่าเทียมกันควรได้รับการวิเคราะห์ ซึ่งอาจใช้ลักษณะของโควตาและรูปแบบการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคโดยเฉพาะในตำแหน่งผู้บริหาร โดยมีเป้าหมายคือการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่คำนึงถึงเพศ ความโปร่งใส ความหลากหลาย และความเท่าเทียมกัน
- d. การประเมินศักยภาพของความสามารถโดยคำนึงถึงเพศสภาพของเจ้าหน้าที่และความต้องการ ซึ่งผลของการประเมินแบบมีส่วนร่วมควรครอบคลุมจุดแข็งและจุดอ่อนในปัจจุบันในการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางให้เป็นกระแสหลักของเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงและของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปรับปรุงโครงสร้างตำแหน่งและความสามารถของเจ้าหน้าที่ ซึ่งประเด็นที่เน้นในการทบทวนควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างองค์กร (เช่น สายการบังคับบัญชา ระเบียบปฏิบัติ) ระดับบุคลากร (เช่น ความรู้ด้านเพศสภาพและความเปราะบาง ทักษะคิด แนวปฏิบัติที่ไม่เป็นทางการ) และส่วนงานของคณะกรรมการแม่น้ำโขง และผลลัพธ์

ทำให้การสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างภายในด้านเพศสภาพและความปรารถนาได้รับการยอมรับเป็นทางการ

ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันของบุคลากรภายในขององค์กร แต่การสนับสนุนองค์กรในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักคือการอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานและผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งนี่คือเหตุผลที่ไม่ควรรวมบทบาทของเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบในการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันเข้ากับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก ถึงแม้ว่าคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขงมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ประเด็นด้านเพศสภาพและความปรารถนาไปสู่ทุกแผนกโดยให้ความสอดคล้องกับงานด้านเทคนิค แต่ควรมีการกำหนดบทบาทในการสนับสนุนที่เฉพาะเจาะจงสำหรับภารกิจนี้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการจ้างเจ้าหน้าที่ใหม่ แต่แนะนำให้มีการจัดสรรงานที่ชัดเจนสำหรับผู้ประสานงานเรื่องเพศสภาพ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคล รวมถึงการสนับสนุนด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่กระแสหลักเรื่องเพศสภาพ ทั้งนี้ขอแนะนำให้กำหนดงานด้านการเผยแพร่ประเด็นเรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของคำบรรยายลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง (Job description) และในขอบเขตงาน (ToR) เพื่อให้งานเรื่องเพศสภาพไม่กลายเป็น ‘งานเสริม’

พัฒนาหรือทบทวนมาตรฐานการสื่อสารภายในและภายนอก:

การพัฒนาฐานการสื่อสารด้านเพศสภาพและความปรารถนาสำหรับ

การสื่อสารภายใน: ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนตระหนักถึงการปฏิบัติงานโดยรวมในการบูรณาการเพศสภาพและความปรารถนาเข้าสู่กระแสหลักและพันธสัญญาด้านความเสมอภาคของคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง ซึ่งประเด็นเหล่านี้ไม่ควรเป็นการสื่อสารเพียงครั้งเดียวแล้วเสร็จสิ้นกระบวนการ แต่ควรระบุของทางการสื่อสารที่แตกต่างกันเพื่อเน้นข้อความเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ

การสื่อสารภายนอก: เน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศให้เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญในลำดับแรกๆ ของคณะกรรมการบริหารแม่น้ำโขง (ผ่านทางสื่อเว็บไซต์ สิ่งพิมพ์ กิจกรรม) รวมถึงการทบทวนสื่อประชาสัมพันธ์และสิ่งพิมพ์ทั้งหมดเกี่ยวกับการใช้ภาษาและสื่อภาพที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศ

การฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์มีโอกาสพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง

การเพิ่มความสามารถของเจ้าหน้าที่ด้านเพศสภาพ

ประสบการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบของมาตรการต่างๆ เช่น การฝึกอบรมด้านความเท่าเทียมทางเพศอาจจางหายไปอย่างรวดเร็วหากมีการจัดอบรมเพียงครั้งเดียว หรือมีการใช้มาตรการใดมาตรการหนึ่งเพียงอย่างเดียวในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก

ความสามารถหรือทักษะด้านความเท่าเทียมทางเพศประกอบด้วย ความมุ่งมั่น ทักษะด้านวิธีการ และความรู้เฉพาะด้าน:

การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ด้านเพศสภาพ

- **ความมุ่งมั่น** หมายถึงการยอมรับว่าความเท่าเทียมทางเพศเป็นจุดมุ่งหมายของทั้งองค์กรและจุดมุ่งหมายในงานของตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับควมรับผิดชอบในการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักภายในขอบเขตการดำเนินงานของตนเอง โดยความมุ่งมั่นขององค์กรและแรงจูงใจของเจ้าหน้าที่ในการเผยแพร่ประเด็นเรื่องเพศสภาพส่วนใหญ่มาจากทัศนคติของผู้บริหารและตัวอย่างที่ดี
- **ทักษะด้านวิธีการ**จะบ่งบอกถึงความสามารถในการนำประเด็นเรื่องเพศสภาพมาปฏิบัติโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม ดังที่ได้ระบุไว้ในคู่มือนี้ นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการระบุและจัดหาข้อมูลที่มีกรจำแนกเพศที่ต้องการและนำไปใช้ในงานของตนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP) ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงด้านการรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก ดังนั้นการพัฒนาวิธีการที่เป็นระบบเพื่อใช้ข้อมูลที่ได้มาในด้านเพศสภาพและความแปรปรวนในการออกแบบและการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการแม่น้ำโขงจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ
- **ความรู้เฉพาะด้าน** ประกอบด้วยความเข้าใจเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับเพศในฐานะโครงสร้างทางสังคม และความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศในฐานะโครงสร้างทางสังคม นอกจากนี้ยังครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแง่มุมด้านเพศสภาพภายในขอบเขตนโยบายขององค์กรและขอบเขตของกิจกรรม เช่นเดียวกับความสามารถในการจำแนกและตีความข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่ไม่มีการจำแนกเพศ ทั้งนี้ แม้ว่าพนักงานทุกคนจะไม่ได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเพศสภาพ แต่ควรเน้นย้ำว่าวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะของพนักงานทุกคนรวมถึงความรู้และทักษะด้านทางเพศสภาพด้วย

มาตรฐานองค์กรโดยส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานบริหารทรัพยากรบุคคลมีหน้าที่ในการจัดทำ ควบคุม และติดตามแผนพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ในด้านความเท่าเทียมทางเพศ²⁴ อย่างไรก็ตาม ก็ยังแนะนำให้ฝ่ายบริหารทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้แน่ใจว่างานด้านเทคนิคมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับแนวทางการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก

24 สำหรับคำอธิบายที่เป็นประโยชน์และแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาแผนพัฒนาความรู้ด้านเพศสภาพ โปรดดู EIGE (2016a) ว่าด้วยการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านความเท่าเทียมทางเพศ

แผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC-SP) และแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP) ฉบับปัจจุบัน ให้ความสำคัญอย่างมากกับการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพและความเปราะบาง ดังนั้นการจัดโครงสร้างการจัดการข้อมูลและข้อมูลเพศสภาพจึงมีความสำคัญและคาดหวังว่าจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในอนาคต

ข้อควรพิจารณาหลักในการบรรลุเป้าหมายนี้คือ:

- จะพิจารณาความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการจำแนกในระดับชาติและระดับภูมิภาคได้อย่างไร?
- ใครจะเป็นผู้ประมวลผลข้อมูลและสารสนเทศที่ได้มา และอย่างไร?
- จะเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร และให้แก่ใคร?

ในแง่หนึ่งคณะกรรมการแม่น้ำโขงต้องการให้งานทั้งหมดมีการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก ดังนั้นข้อมูลจะถูกรวบรวมอย่างมีนัยสำคัญเข้ากับกระบวนการวางแผน ระเบียบปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติ ฯลฯ ในทางกลับกัน ต้องมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อมูลเรื่องเพศสภาพมีความพร้อม หน่วยงานปฏิบัติต่างๆ เข้าถึงข้อมูลได้ และสามารถนำไปใช้ภายในและสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

ระบบบริหารจัดการข้อมูลเพศสภาพและการติดตามแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP)

แม้ว่าหน่วยงานด้านเทคนิคจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรวบรวมข้อมูลด้านเพศสภาพและความเปราะบางตามแผนกลยุทธ์ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC-SP) และแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP) อย่างไรก็ตาม หน่วยงานสนับสนุนการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักในเชิงโครงสร้างที่ได้มีการระบุไว้แล้วควรรับผิดชอบในการดูแลคุณภาพของเนื้อหา การปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ และการนำเสนอที่สอดคล้องกันโดยรวม การจัดตั้งระบบบริหารจัดการข้อมูลเพศสภาพควรเป็นส่วนหนึ่ง (หรือใกล้เคียง) ระบบการติดตามและประเมินผลของคณะกรรมการแม่น้ำโขง นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกสามารถเข้าถึงได้บางส่วน เพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกัน และสร้างฐานข้อมูลที่ใหญ่ขึ้นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลุ่มน้ำตามเป้าหมายของคณะกรรมการแม่น้ำโขง ทั้งนี้แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ จำเป็นต้องรวมเข้ากับระบบการติดตามและประเมินผลตามของคณะกรรมการแม่น้ำโขง รวมถึงวัตถุประสงค์ย่อย/เหตุการณ์สำคัญ ที่กำหนดไว้ในเอกสารแผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ

เพื่อให้ข้อมูลใหม่ด้านเพศสภาพปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่สนับสนุนการเผยแพร่ด้านการบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลักควรกำหนดแผนการในการเผยแพร่ความรู้หรือการปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอให้กับทั้งองค์กร (และอื่นๆ) เช่น ผ่านจดหมายข่าวประจำไตรมาส/ประจำปี และกำหนดการให้ข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับเพศสภาพและความเปราะบางในการประชุมเจ้าหน้าที่

กลยุทธ์องค์กรหลัก
ในการบูรณาการเพศ
สภาพและความเปราะ
บางเข้าสู่กระแสหลัก /
เอกสารแนวทางการบูร
ณาการเพศสภาพและ
ความเปราะบางเข้าสู่
กระแสหลัก

ควรมีการรวบรวมแง่มุมต่างๆ ของการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่กระแสหลักไว้ในเอกสารเชิงกลยุทธ์ฉบับเดียว หรือแฟ้มงานเพศสภาพและความเปราะบางที่รวบรวมไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกคนและผู้เชี่ยวชาญที่สนับสนุนสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้ กลยุทธ์/เอกสารแนวทางการนี้จะรวมถึง

- ภาพรวมของแนวทางการสนับสนุนเชิงโครงสร้างในการบูรณาการเพศสภาพและความเปราะบางเข้าสู่กระแสหลัก และการส่งเสริมความเท่าเทียมทางโอกาส
- บทสรุปของวัตถุประสงค์ความเสมอภาคกันในองค์กร (organizational equality objectives) ของคณะกรรมการสิทธิการแม่น้ำโขง
- มาตรฐานการสื่อสารที่คำนึงถึงเพศสภาพและจะถูกนำเข้าสู่แผนการสื่อสารประจำปีของคณะกรรมการแม่น้ำโขง
- แผนการพัฒนาบุคลากร (การส่งเสริมความรู้และทักษะด้านเพศสภาพ)
- ระบบการจัดการข้อมูลเพศสภาพ: ข้อมูลด้านเพศสภาพเก็บได้จากที่ไหนและอย่างไร และข้อมูลจะถูกใช้อย่างไร?
- ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการ (และโดยใคร) ในการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความเสมอภาคกันในองค์กรและกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ
- แผนปฏิบัติการด้านเพศสภาพ (GAP) และภาคผนวก

เอกสารอ้างอิงและแหล่งข้อมูล อ้างอิงที่เป็นประโยชน์เพิ่ม เต็ม

ความรู้เรื่องเพศสภาพ

- ASEAN. (2011). Socio-cultural community blueprint 2025. Jakarta: The ASEAN Secretariat. <https://bit.ly/3BeWV7E>
- EIGE. (2020a). Intersectional discrimination. Accessed 20 June 2020. <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1492>
- EIGE. (2020b). What is gender mainstreaming. Accessed 20 June 2020. <https://bit.ly/3iKFCFi>
- EU. (2016). Intersectional discrimination in EU gender equality and non-discrimination law. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/s/xh5n>
- Gender Spectrum. (2019). Understanding gender. Accessed 20 June 2020. <https://genderspectrum.org/articles/understanding-gender>
- GWP. (1996). Dublin-Rio principles. Accessed on 25 June 2020. <https://gwptoolbox.org/resource/dublin-rio-principles>

- IUCN. (2018). Gender equality and women's empowerment policy: Mainstreaming gender-responsiveness within the IUCN programme of work. Accessed 25 June 2020. <https://bit.ly/3BgBblv>
- MRC. (2013). Commitment on gender mainstreaming in water resources development in the Lower Mekong Basin. Vientiane: MRC Secretariat. <https://doi.org/10.52107/mrc.ajgsg0>
- ONS. (2019). What is the difference between sex and gender? <https://bit.ly/3h3DvMh>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (n.d.). Sustainable development: Make the SDGs a reality. <https://sdgs.un.org>
- UNSTATS. (2015). Gender statistics manual: What are gender statistics? <https://unstats.un.org/unsd/genderstatmanual/What-are-gender-stats.ashx>
- UNFPA. (2005). Frequently asked questions about gender equality. Accessed 25 June 2020. <https://bit.ly/3FbYcNW>
- SGV. (2019). Gender equality: What is it and why do we need it? Accessed 26 June 2020. <https://bit.ly/3HgRGYQ>
- WHO. (2020). Gender and health. Accessed 26 June 2020. <https://bit.ly/3h7IECQ>
- WHO Europe. (2020). Gender. Access 26 June 2020. <https://bit.ly/3iLCLVZ>

การบูรณาการเพศสภาพเข้าสู่กระแสหลัก: เครื่องมือและแนวปฏิบัติที่ดี

- Brown, S., Budimir, M., Sneddon, A., Lau, D., Shakya, P., & Crawford, S. U. (2019). Gender transformative early warning systems: Experiences from Nepal and Peru. Rugby, United Kingdom: Practical Action. <https://bit.ly/3h1ZeUX>
- EIGE. (2016a). Economic benefits of gender equality in the European Union. Literature review – existing evidence and methodological approaches. Vilnius: EIGE. <https://bit.ly/3P75UNW>
- EIGE. (2016b). Institutional transformation: Gender mainstreaming toolkit. Vilnius: Publications Office of the European Union. <https://bit.ly/3iKh2nV>
- OECD. (2015). Stakeholder engagement for inclusive water governance (OECD Studies on Water). Paris: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264231122-en>

- Ferrant, G. & Kolev, A. (2016). The economic cost of gender-based discrimination in social institutions. OECD Development Centre. Accessed 26 June 2020. <https://bit.ly/3iCWAVT>
- Marin, F. (2018). Let's speak gender: 10 principles of gender-responsive communications for development. United Nations Development Programme. Accessed 26 June 2020. <https://bit.ly/3VTbSnS>
- UNISDR, UNDP, & IUCN. (2009). Making disaster risk reduction gender-sensitive: Policy and practical guidelines. Geneva: United Nations International Strategy for Disaster Reduction. <https://bit.ly/3VByZ6P>
- UN. (n.d.). Toolbox for using gender-inclusive language in English. Accessed 26 June 2020. www.un.org/en/gender-inclusive-language/toolbox.shtml
- UN. (n.d.). Guidelines for gender-inclusive language in English. Accessed 26 June 2020. www.un.org/en/gender-inclusive-language/guidelines.shtml
- Wodon, Q. T., & de la Brière, B. (2018). Unrealized potential: The high cost of gender inequality in earnings. Washington, DC: World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29865>
- WHO. (2014). Gender, climate change and health. Geneva: World Health Organization. <https://bit.ly/3UDMH08>

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

- Best practices and lessons learned from global meteorological organizations on gender mainstreaming in organizational policies and practices:
- WMO. (2020). Mainstreaming gender in organizational policies and practices. Accessed 20 June 2020. <https://bit.ly/3F7BI0v>
- Dealing with resistance to gender mainstreaming (individual, organizational, discourse level):
- EIGE. (2016b). Institutional transformation: Gender mainstreaming toolkit. Vilnius: Publications Office of the European Union. <https://bit.ly/3iKh2nV>
- Gender Mainstreaming Guidance for Southern African River Basin Organizations
- (This resource has informed some structural content of this Handbook)

SADC. (2015). Guidelines for strengthening river basin organizations: Mainstreaming gender in RBOs in SADC. www.sadc.int/files/2114/8188/3130/Mainstreaming_Gender_in_River_Basins_Orgaisations_in_SADC.pdf

Water Governance and Gender: A study on the profile of members of river basin interstate committees in Brazil

(This study provides valuable lessons on improving inclusiveness in representation of different groups in water governance committees.)

Matos, F., Camargo, E., & de Padua Carrieri, P. (2021). Water governance and gender: A study on the profile of members of river basin interstate committees in Brazil. Belo Horizonte: FACE/UFMG.

On gender data and the need to disaggregate beyond biological sex:

Valero, S. D. (2019). Why are gender statistics important? <https://bit.ly/3UEDfkD>

Mekong River Commission Secretariat

P. O. Box 6101, 184 Fa Ngoum Road, Unit 18 Ban Sithane Neua,
Sikhottabong District, Vientiane 01000, Lao PDR
Tel: +856 21 263 263. Fax: +856 21 263 264
www.mrcmekong.org

© Mekong River Commission 2022